

ANUL XVII NR. 16 (672) — 13 aprilie 1968

flacăra

Antel

7 ZILE

PROIECTUL CODULUI PENAL ÎN DEZBATERE ÎN PAS CU VIAȚA

După cum se știe, săptămîna aceasta a fost supus dezbaterii proiectul noului Cod penal al Republicii Socialiste România. Documentul, după cum era și firesc, a stîrnit un real și viu interes.

Transformările petrecute în structura societății noastre, activitatea educativ-politică desfășurată de partid au determinat schimbări profunde, înnoitoare, în profilul spiritual al oamenilor muncii. Se dezvoltă o morală nouă, care are la bază înalte îndatoriri față de societate, atitudini noi, înaintate, față de muncă, față de proprietatea obștească, față de legile statului precum și față de regulile de conviețuire socială. E de la sine înțeles ca noile realități să-și fi găsit reflectarea pe planul dreptului, ca o expresie a voinței și năzuințelor poporului de asigurare a progresului patriei. Codul penal în vigoare a fost adoptat cu mai mult de 30 de ani în urmă și cuprinde numeroase prevederi învechite, fiind depășit — deși de-a lungul timpului i s-au adus modificări și completări.

În sensul celor de mai sus am purtat o discuție cu **Dumitru POPESCU, procuror șef al Municipiului București.**

— Ce considerați că evidențiază, la «prima vedere», proiectul noului Cod penal?

— Prima idee care se degajă pregnant din lectura proiectului este mai buna sistematizare a noului Cod penal. Conținutul infracțiunilor se determină mai precis, și acest lucru va ajuta la aplicarea corectă a spiritului legii în activitatea practică.

În redactarea lui s-a ținut seama de greutățile care au apărut pe parcurs în aplicarea legii penale, cât și de problemele controversate pînă acum.

Pînă în prezent, pentru infracțiunile în dauna avutului obștesc sancțiunile erau în raport de cuantumul prejudiciului. Instanțele erau astfel îngrădite în justa dozare a pedepselor. În proiect s-a renunțat la acest sistem de incriminare, lăsîndu-se instanțelor inițiativa în dozarea pedepsei în raport de condițiile concrete în care a fost săvîrșit fapta și de persoana infractorului.

— În presă s-a vorbit uneori despre unele exagerări în dozarea pedepselor, în funcție de faptele comise. În sensul acesta proiectul noului Cod penal ce are în vedere?

— În concordanță cu etapa pe care o parcurgem, este de remarcat posibilitatea pe care o lasă noul proiect al Codului penal pentru a înlocui — și cu aceasta răspund întrebării puse — răspunderea penală, în unele cazuri, cu măsuri de influențare obștească. De asemenea, aș vrea să completez ideea referindu-mă la faptele incriminate. Proiectul noului Cod penal reduce substanțial (cu vreo 60) faptele incriminate. Sînt incriminate numai acele fapte care reprezintă, într-adevăr, un pericol social și care obligă la luarea unor măsuri penale care să le îngrădească. În general incriminările au fost făcute cu toată atenția, ținîndu-se seama de realitățile societății noastre.

— Dar despre sancțiuni?

— Sancțiunile stabilite pentru săvîrșirea infracțiunilor țin seama de pericolul social al fiecărei categorii de fapte, lăsînd posibilitatea instanțelor să stabilească pedeapsa în fiecare caz în parte, proporțional cu gravitatea faptei și persoana făptuitorului. Pentru unele fapte cu pericol social mai redus, pedepsele au devenit mai blinde,

în timp ce pentru faptele care prezintă pericole sociale grave sau foarte grave pedepsele s-au înăsprit, mergînd pînă la pedeapsa capitală.

Iată ce ne spune, despre alte probleme, **Vasile PAPADOPOL, judecător la Tribunalul suprem.**

— Dreptul penal nu-și poate realiza funcțiile sale sociale decît dacă ține permanent pasul cu schimbările ce au loc în economie, în viața social-politică și culturală a țării, în nivelul de conștiință cetățenească al oamenilor. În aceste condiții adoptarea unui nou Cod penal este impusă de transformările de importanță istorică — pe tărîm economic, politic și social-cultural — care și-au găsit reflectarea și consfințirea în Constituția Republicii Socialiste România.

O realitate incontestabilă a actualiei etape de dezvoltare a țării noastre o constituie dezvoltarea democratismului socialist, creșterea continuă a rolului opiniei publice în viața socială; în prezent, multe din problemele a căror rezolvare era, în trecut, de competența exclusivă a organelor de stat, se rezolvă de către diferite comisii obștești. Dînd expresie procesului de continuă lărgire a democrației socialiste și ținînd seama de experiența de pînă acum a organelor sus-menționate, proiectul Codului penal prevede — pentru prima dată în legislația noastră penală — că, în cazul săvîrșirii unor fapte mai puțin grave, instanța de judecată poate trimite pe făptuitori în fața unor organe obștești, spre a li se aplica măsuri de influențare de natură să contribuie la educarea acestora sau li poate încredința, pe garanție, organizațiilor din care fac parte pentru a lua măsurile cele mai adecvate. Merită a fi subliniată însă și dispoziția potrivit căreia, în cazul în care făptuitorul nu dă dovezi de îndreptare, măsura de favoare luată în privința sa poate fi revocată.

— Proiectul Codului penal dă o nouă apreciere gradului de pericol social al diverselor infracțiuni?

— Da, ținîndu-se seama, pe de o parte, de importanța valorilor sociale ocrotite de legea penală, iar pe de altă parte, de măsura în care sînt periclitate aceste relații, prin săvîrșirea faptelor pe care legea penală le consideră infracțiuni.

— Ce ne puteți spune în legătură cu mijloacele de apărare penale prevăzute în proiect?

— Relevăm, printre altele, că în timp ce Codul penal în vigoare prevede șapte categorii de pedepse privative de libertate (muncă silnică, temniță grea, detențiune grea etc.) și reglementează diferit modul de executare a acestora, proiectul noului Cod penal prevede un singur fel de pedeapsă privativă de libertate — închisoarea — și un singur mod de executare a acesteia, întemeiat pe muncă.

Totodată, pornindu-se de la realitatea că în prezent există toate condițiile pentru ca educarea — prin muncă și alte metode educative — să se efectueze într-un timp mai scurt — maximul pedepsei cu închisoarea a fost fixat la 20 de ani, dar în cazuri excepționale putînd ajunge la 25 de ani (în prezent se poate aplica și munca silnică pe viață), iar minimumul ei a fost stabilit la 15 zile (în prezent este de o lună).

Bazil DUNĂREANU

PĂMÎNTUL — O AVUȚIE NAȚIONALĂ

Recent a fost dat publicității proiectul de lege cu privire la apărarea și folosirea terenurilor agricole. Ca toate documentele de importanță majoră pentru economia națională, proiectul este supus unei largi dezbateri publice. Publicăm mai jos părerile și observațiile a doi specialiști.

O LEGISLAȚIE BINEVENITĂ

Ne-am adresat tovarășului ing. **Nicolae POPESCU**, director general al Direcției generale fond funciar și organizarea teritoriului.

Iată ce ne spune:

— Cu toate că au existat o serie de indicații pentru folosirea rațională a pămîntului, abia acum se creează un cadru juridic menit să reglementeze și să apere fondul funciar al țării, bogăție uriașă ce reprezintă un bun al generației de azi și de mîine.

Trebuie să arăt că în privința folosirii raționale a pămîntului s-au manifestat uneori anumite lipsuri și greșeli care s-au soldat cu rele consecințe asupra producției agricole. În primul rînd, din circuitul agricol au fost scoase cu multă ușurință însemnate suprafețe de teren arabil, fapt care a diminuat producția agricolă. Pe de altă parte, există terenuri complet nefolosite.

— Vă rugăm să ne dați câteva exemple.

— Mă voi referi numai la câteva. Avem circa 90 000 hectare tufărișuri, mărăcinișuri și pîlcuri de arborețe care pot fi defrișate și folosite în mod economic. Avem vii hibride vechi, cu producții foarte mici, avem livezi îmbătrînite care nu-și justifică prezența întrucît dau producții foarte reduse. Avem încă multe drumuri de exploatare inutile. În locul acestora și al altor terenuri folosite irațional se pot crea ogoare noi, de mare randament.

Așa cum se subliniază în proiectul de lege, suprafața arabilă a țării a avut de suferit și din cauză că în multe locuri construcțiilor industriale li s-au afectat terenuri excesiv de mari în raport cu necesitățile. Sînt și alte situații care ilustrează greșita gospodărire a terenurilor arabile sau totala lor nefolosire: locuri virane care de zeci de ani stau degeaba, terenuri degradate din cauza folosirii lor neraționale sau cărora li s-a dat o proastă destinație etc.

Am convingerea că legea privind gospodărirea pămîntului, al cărei proiect este

supus dezbaterii maselor largi, va permite în cel mai scurt timp corectarea erorilor de care am vorbit. Este o cerință care vizează interese economice de covîrșitoare importanță pentru economia întregii țări.

TERENURI ARABILE RĂPITE

În continuare, inginerul **Ion MIULESCU**, președintele Cooperativei agricole de producție-Popești Leordeni, a ținut să precizeze: Eu lucrez într-o cooperativă agricolă unde există un teren arabil de primă mînă, teren din care ni s-au răpit suprafețe destul de însemnate (circa 50 ha). Voi arăta despre ce este vorba:

Zgura aruncată de Uzina metalurgică-Berceni, vecină cu noi, s-a întins ca o pecingine pe pămîntul nostru, făcîndu-l inutilizabil pe o suprafață de 15-20 ha. Oare nu era mai bine dacă această zgură ar fi fost depozitată în locuri care nu stînjesc agricultura? Necazuri create prin răpirea unor terenuri am avut și din partea uzinei «Danubian». Deșeurile industriale ale acestei fabrici, aruncate pe terenurile noastre, ne aduc mari prejudicii: ne împiedică să efectuăm lucrări în bune condiții agrotehnice și ne deteriorează mașinile agricole. Alt neajuns: parazăpezile fixate de-a lungul căii ferate pe o distanță de 10 km ne opresc să efectuăm lucrări în vreme o seamă de munci agricole. Aceste parazăpezi sînt instalate foarte devreme (încă înainte de sfîrșitul toamnei) și ridicate în tîrziu primăverii, cînd se cer făcute o mulțime de lucrări agricole. Trebuie să arăt că în acest an, la 1 aprilie, cînd însumîntările din epoca I urmau să fie terminate, parazăpezi nu erau încă ridicate.

Socotesc că, după ce proiectul de lege va fi dezbătut, îmbunătățit și supus spre aprobare în forul legislativ al țării, lucrurile se vor schimba în mod evident și multe din cauzele ce generează în ultimă instanță scăderi în producția agricolă vor dispărea.

În cadrul acțiunilor de folosire cît mai rațională a suprafețelor agricole, Cooperativa agricolă de producție din comuna Budești, județul Vrancea, execută lucrări de defundare a peste 20 ha terenuri slab productive, care vor fi plantate cu viță de vie, după ce în prealabil vor fi supuse unor lucrări agrotehnice speciale.

SĂRBĂTOARE LA IAȘI

Cerul irizat de incendii asfințitului, clo-cotul mulțimii și chipurile acelor vrednici și vestiți bărbați, aievea printre noi, ne aduc aminte, ne fac să trăim zilele fierbinți ale acelei primăveri revoluționare din 1848 la Iași. Românii intrau în primăvara aceea în concertul revoluției care zguduia bătrînul continent. Era lupta unei generații, dar nu numai a ei. Setea de neațîrnare, voința poporului de a trăi liber erau deziderate seculare. A spus-o Bălcescu răsplat: «Revoluția română de la 1848 n-a fost un fenomen neregulat, efemer, fără trecut și viitor, fără altă cauză decît voința întîmplătoare a unei minorități sau mișcare generală europeană... Cauza ei se pierdea în zilele veacurilor. Uneltitorii ei sînt 18 veacuri de trude, suferințe și lucrare a poporului român asupra lui însuși».

În primăvara fierbinte a lui '48 acei bărbați vestiți luau cu asalt timpul și istoria, ca acest popor plin de vitalitate și cu minunate capacități creatoare să intre în rîndul națiunilor moderne. Împotriva barierelor feudalității și a boierimii retrograde, împotriva imperiilor feudale care ne înconjurau și își disputau sferile de influență

și de dominație, aici, în această parte a Europei. O voință unanimă anima pe revoluționarii de la Iași, la fel ca pe cei din Țara Românească și pe cei din Transilvania. Frăție și unitate. Țara era un singur glas, un uriaș flux care va ajunge la victorie, ca românii din cele trei principate «să rămînă în lume nu un popor, ci o nație puternică și de sine stătătoare». La toate acestea ne gîndeam privind în această primăvară, la Iași, glorioase momente de istorie reinviată în sunet și lumină și pe acei bărbați care au pornit revoluția. Trăiam febra serii de 8 aprilie 1848 de la hotelul «Petersburg», ascultam aievea, impresionați, cuvintele lui Kogălniceanu, Avram Iancu, Bălcescu... Și ne gîndeam că dragostea lor de patrie n-a fost irosită, că arderea pașoptiștilor a rodit în marile înfăptuiri de astăzi ale socialismului. Așa cum spunea în cuvîntarea sa și tovarășul Emil Bodnăraș: «Ia revenit clasei muncitoare, partidului său comunist, misiunea istorică de a asigura, după aproape o sută de ani, realizarea deplină a aspirațiilor poporului la dreptate socială și libertate națională, de a crea condiții pentru progresul nestînjinit al țării».

Reinvie glorioasele evenimente care au avut loc cu 120 de ani în urmă la Iași, în emoționantul spectacol de sunet și lumină.

Cetățenii Iașului participă cu însuflețire la spectacolul evocator.

BURSA „HUMBOLDT” TURISMUL ȘI... ACORDATĂ UNUI GERONTOLOGIA ROMÂN

Recent, pe adresa Centrului de mecanica solidelor al Academiei Republicii Socialiste România a sosit o scrisoare ce purta semnătura celebrului fizician atomist Werner Heisenberg. Savantul vest-german aducea la cunoștința conducerii acestei unități de cercetare hotărîrea de a se acorda tînărului specialist român, dr. ing. Cristian Teodosiu, prestigioasa bursă de studii ce poartă numele marelui om de știință Alexander von Humboldt (1769-1859).

Aceasta este una dintre cele mai vechi și mai valoroase burse de studii ce se acordă specialiștilor din acest important domeniu al creației științifice și tehnice contemporane.

Actualul ei titular este cercetător principal în secția de solide deformabile și are, ca de altfel mulți alți cercetători ai acestei instituții științifice, o dublă pregătire: matematică și mecanică. El a publicat în ultimii ani, în reviste de specialitate din țară și de peste hotare, peste 20 de lucrări, multe dintre ele marcînd contribuții originale, utile, în domeniul complex al studiului și combaterii fenomenelor de vibrație în construcția de mașini.

În cele zece luni de studiu intens prevăzute în cadrul «Bursei Humboldt», cercetătorul român va parcurge o nouă etapă în pregătirea și formarea sa ca specialist de înalt nivel.

C. TEODOR

TURISMUL ȘI... GERONTOLOGIA

De curînd O.N.T. a inițiat o nouă și interesantă formă de turism pentru oaspeții de peste hotare: cură de gerontologie de trei săptămîni în România, sub controlul direct al Institutului de geriatrie, combinată cu o cură de odihnă.

O.N.T. a ajuns la această formă de excursie în urma interesului tot mai mare arătat în diferite țări pentru rezultatele pozitive obținute de către Institutul de geriatrie din București în domeniul trării pe cale medicală a bătrîneții.

Cincizeci de turiști suedezi, înscriși pentru a urma o asemenea cură, au și sosit în primele zile ale lunii martie. Șapte zile mai tîrziu, tot din Suedia, au mai sosit 21 de turiști. Un alt grup de 40 ne-a vizitat la sfîrșitul lunii, iar în aprilie urmează să mai sosească 77 oaspeți. Toți acești turiști au vîrsta între 50 și 90 de ani.

Cum decurge o asemenea cură? În primul rînd — ne informează dr. Cornel David, director adjunct al Institutului de geriatrie — totul începe printr-un amănunțit control medical la Institutul de geriatrie. Urmează un test important: suportă sau nu suportă candidatul la reintinerire tratamentul cu gerovital, care unora le poate provoca anumite alergii? O dată stabilită cura, turiștii pleacă la Eforie, unde, sub controlul permanent al unui personal specializat în geriatrie (medici, surori ș.a.), efectuează tratamentul prescris și o cură de odihnă activă (plimbări, excursii, vizitarea de locuri interesante etc.). La fiecare zece zile, turiștii respectivi sînt supuși unor controale medicale.

F. URSEANU

CUMPĂRAȚI VAPOARE!

Ieri am intrat într-o «Alimentază» și am privit îndelung piramida clădită din cutii argintii cu pastă de tomate (3 kg). Am înțeles deodată că reclama veritabilă este o artă cu adevărat subtilă! «Pastă de tomate — 35 lei o cutie». Numai că nimeni nu cumpără pentru menaj trei kilograme de bulion superconcentrat, într-un ambalaj metalic. De ce sînt expuse atunci atît de generos aceste produse la «Alimentara»? Cine știe ce intenții a avut Direcția generală de conserve din M.I.A. cînd a aprobat confecționarea acelor bijuterii gastronomice de culoarea argintului și de ce comerțul s-a dovedit atît de receptiv cumpărîndu-le și distribuindu-le prin magazinele cu auto-servire. Îmi mărturisea, dezamăgit, responsabilul «Alimentarei» de pe șoseaua Mihai Bravu (colț cu bd. Dimitrov) că din 210 cutii cu pastă de tomate de 3 kg s-au vîndut toată iarna... trei. În ansamblul de locuințe «Titan» și prin alte cartiere bucureștene, aceiași clienți insensibili! Toți caută și cumpără doar cutiute cu pastă de roșii de 1,50 lei. Spun că o cutie mare ar ocupa singură tot frigiderul și că este, în general, neeconomică. Dar nu, alta-i explicația: puțini pot să descifreze ingeniozitatea formulării, în subtext, a invitației: «Pasta de tomate, concentrată și închisă în cutii de cîte 3 kg, este un produs bogat în vitamine și hrînit în călătoriile lungi pe mări și pe ocean». Ce ziceți, v-am convins? Nu vă cumpărați vapor? Treaba dumneavoastră. Păcat de banii care s-au investit și se irosesc în această «INOVAȚIE»!

V. TURCU

PILULE

● Mugurii plesnind de pulsul sevei s-au deschis de mult, crengile copacilor freamătă în noua haină de verde-crud, liliacul a dat în floare. La Arcul de Triumf din Capitală primăvara s-a instalat, exuberantă și proaspătă, în proporție de 95%. Restul de circa 5% aflat la intrarea în parc, conservă — într-o seră intitulată «Realizări ale raionului 30 Decembrie» — anotimpul trecut. Nici măcar noua organizare a municipiului nu a ajuns aici. Să așteptăm vara?

● «Un cearșaf, două fețe de perne, trei cămăși, șase perechi de — hm! — inexistenți, cinci...»

Cu glas tare, și expunerea fiecărui obiect în parte preț de 10 secunde, recepționera curățitoriei Nufărul din Drumul Taberei ia în primire rufele solicitantului înghesuit de alte 10-15 persoane ce-și așteaptă rîndul și purgatorului public.

● Întreprindere nouă, organizată după cele mai moderne concepții comerciale, ar trebui totuși să aibă măcar o cabină pentru recepționarea decentă a obiectelor aduse la curățat. Pentru că în asemenea condiții unii pot prefera să-și spele rufele în familie (la propriu, nu la figurat).

● Bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej 61 — București. Trei vitrine mari, frumoase, împodobite cu perdelute și ghivece de flori, parcă zimbesc trecătorilor. Circulație mare, trecători mulți, vad excelent. Cît s-au zăcut și cînd au reușit tovarășii din conducerea I.A.P.L. «Cotroceni» să ia în custodie acest splendid spațiu comercial, nu știm. Singurul lucru de care avem cunoștință noi și toți cei ce trec prin fața vitrinelor este că acolo precepții I.A.P.L.-iști și-au instalat o... magazie de rechizite. Ce drăguți! Le-ar trebui o fundă roșie, ca să nu se deoache!

M. MÎRZA

călătorie nouă:

JUDETUL MARAMURES

Reportaj de Tudor JIANU — Fotografii de Sorin DAN și Iuliu POP

Despre Maramureș se scrie și se vorbește, de obicei, folosind tonul grav. M-am întrebat adesea, de ce? Și iată, eu însămi, acum, în fața colii albe, încerc aceeași tentație: să-mi aleg cuvintele și să le rânduiesc într-un registru cu rezonanțe de orgă.

Îmi spunea, mai deunăzi, un băimărean veritabil: «Există pe alocuri o tendință nu lipsită de un anume snobism, potrivit căreia Maramureșul ar fi situat dincolo de hotarele lumii... Prin asta vrea să se înțeleagă nu atât distanța numărată în kilometri, cât mai ales o presupusă ciudățenie, insondabilă, a firii maramureșeanului. Și în realitate totul este atât de simplu, de firesc și apropiat!»

Cred că observația conținea în subtext intenția unui sfat...

ÎNCERCĂRI DE DEFINIȚIE

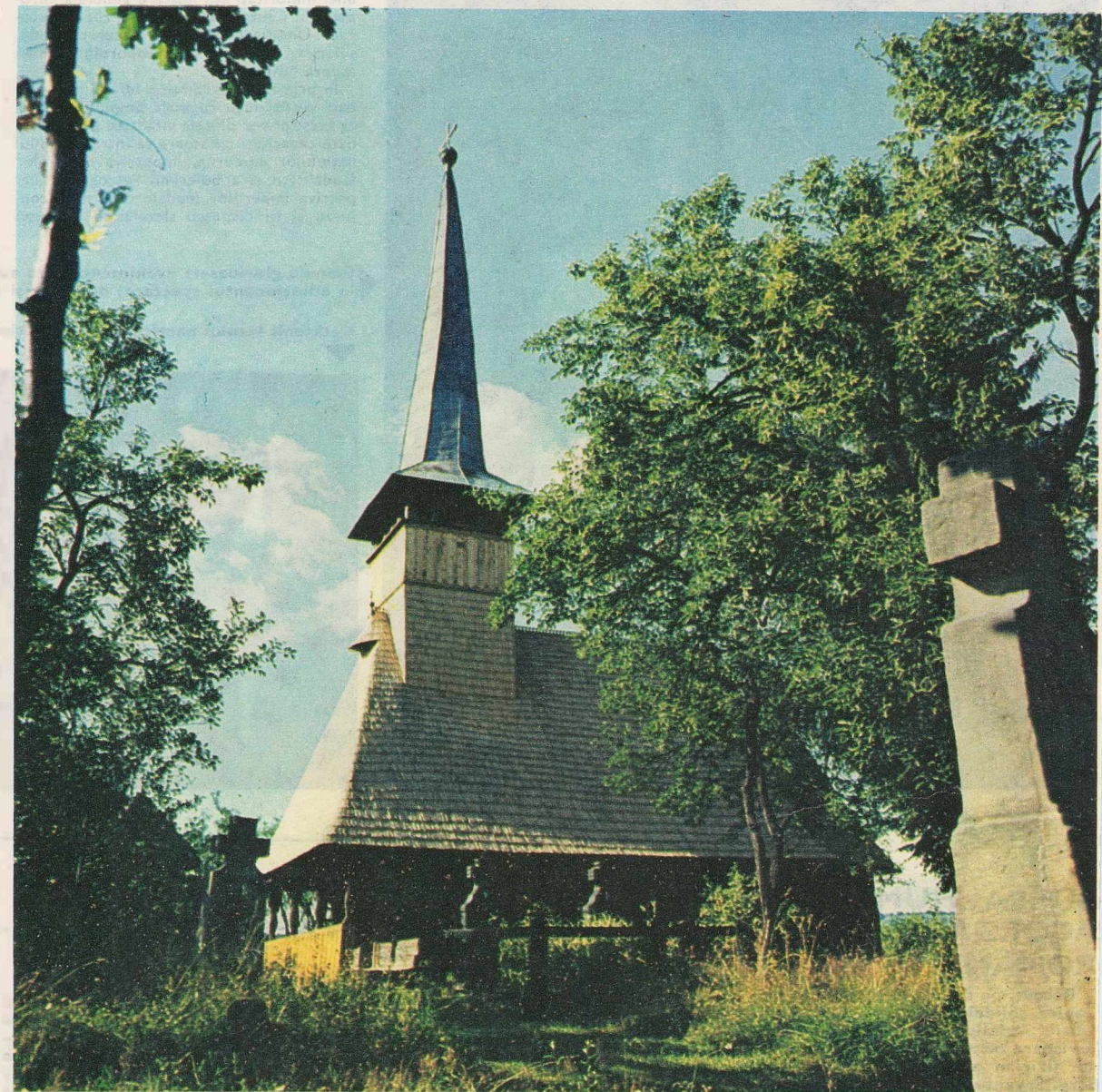
Care sînt însușirile caracteristice ale maramureșeanului? Dintii: mîndria și dîrzenia. Izvorul celor două trăsături îl explică pînă departe, înapoi, vîrstele Maramureșului, care a fost leagănul dacilor liberi. Orice om din împrejurimile comunei Cuhea — care păstrează în mijlocul său vestita biserică de peste 600 de ani — îți va vorbi, complet avizat, despre această țară de baștină a voievozilor Dragoș și Bogdan. De la Baia Mare la Sighet, cit ține drumul peste Gutii, mai fiecare colț amintește de Pinteza Grigore (Viteazu) — căpetenia haiducilor maramureșeni. Locuitorii acestor pămînturi au moștenit, generație după generație, aceeași neînduplecare cînd este vorba despre demnitatea lor de om. Și nu numai despre a lor. «A omenii» înseamnă în Maramureș a ospăta pe oricine îți trece pragul cu gînduri bune, adică a-i da toată cinstirea care i se cuvine. În satele maramureșene poarta pe unde intră căruțele este altminteri alcătuită decît portița. Aceasta de pe urmă închipuie un arc de triumf, loc anume ca să treacă pe sub el oamenii. Maramureșeanul se definește, așadar, nu numai ca un român mîndru și dîrz, ci, deopotrivă, ca gazdă generoasă, într-un sens înalt al cuvîntului.

Li se atribuie maramureșenilor o anumită sobrietate, ba chiar o asprime a firii. Din cauza economiei de cuvinte. Eu i-aș spune temeinic, seriozitate în tot ceea ce întreprind și din care nu este exclus lirismul. Bunăoară, la mineri: ați întîlnit vreunul dintre ei care să nu aibă o colecție de flori din piatră (sau «flori de mină», cum li se spune)? La ieșirea din șut, poartă ca pe un giuvaer cîte o bucată ruptă din adîncuri, cu cristale transparente, cu sclipiri roșcate ori albastrii.

Într-un sat de pe valea Mării, l-am întrebat pe un bătrîn cioplitor: «De ce încrustezi, bade, poarta aceea?» «Ca să nu fie singură» — mi-a răspuns. O gătea cu colaci și cu spice săpate în lemn, însuflînd-o cu o parte a ființei sale. Mîndru, dîrz, primitor, un om harnic și cu sensibilitate de artist — iată care ar fi rezultatul încercării de definiție a maramureșeanului.

ARGUMENTELE TRADIȚIEI

Descoperirile și interpretarea arheologilor fixează mineritului maramureșean

Turnurile înalte și zvelte ale bisericilor punctează distinct arhitectura tradițională a satului maramureșean — mărturie a străvechiului meșteșug al oamenilor care trăiesc pe aceste meleaguri.

o vechime datînd din secolul al III-lea. Urmele exploatărilor miniere de tip roman aflate la Baia Mare sau Căvnic atestă influența economică a romanilor asupra teritoriului locuit de comunitățile dacilor liberi. Grație metalelor scînteietoare din adîncul munților (metale după care jînduiau nobilii feudali), în secolele XII și XIII sînt coloniști, la poalele Gutîiului, sașii — meșteri pricepuți în exploatarea minieră. Orașul Baia Mare fiind recunoscut, în scris, din anul 1327, sub numele de Rivulus Dominarum, își datorează existența avuțiilor subsolului...

... care au întîrziat vreme îndelungată să-și reflecte strălucirea și asupra acestor așezări omenești. Ei, dar ce-a fost a trecut!

După această replică, tovarășul Gh. Pop, prim-vicepreședinte al Consiliului popular județean provizoriu Maramureș,

ia din nou creionul între degete și-ncepe să aștearnă pe hîrtie semne care seamănă cu o demonstrație matematică. Și, de fapt, ceea ce-mi spune dînsul este sinonim cu argumentarea bizuită pe știință: de ce este alcătuit județul în chipul acesta și nu într-alt fel?

Desenul din fața noastră parcă-i o secțiune de rozetă; fiecare nervură are cîte un nume: Băile Borșa, Săsar, Baia Sprie, Căvnic, Herja, Băiuț, Șuior, Ilba. Toate liniile se întîlnesc într-un punct comun: Baia Mare. Ca totdeauna, ai zice. Dar tradiția a căpătat astăzi alte nume: chimie metalurgică, automatizare. După acest popas în uriașul combinat băimărean, concentratul eliberează prețioasele metale neferoase. Și nu numai atît: gazele de sulf «strînse» acum de noile instalații sînt prefăcute în acidul care slujește altor uzine din țară la prepararea îngrășămin-

telor chimice. Mesageri de prestigiu a industriei băimărene sînt și cuprul electrolitic — sub forma conductorilor care transportă aerian curentul electric — și complexe instalații pentru industrie: minieră, și sutele de tone de utilaje grele, construite la combinatul minier pentru șantierul hidrocentralei de pe Dunăre.

Certificatul de naștere a Băii Mari l-am scris, de mult, uriașele zăcăminte de metale neferoase cu care este înconjurat. Dar așezarea de pe Săsar a intra în rîndul orașelor mari ale țării mai ieri abia, dacă-i raportăm prefacerile la vîrstă: sa adevărată. Populația tînrului mîni cîpiu de sub Dealul Florilor a crescut între 1946 și 1966 de peste trei ori 15 000 de familii din Baia Mare au devenit cu adevărat «orășene», trăind în ansamblurile noi de locuințe. Perspectivele, chiar imediate, ale Băii Mari au

Secolul XV — Turnul lui Ștefan — în dialog cu doi cetățeni de azi și de mâine ai Băii Mari.

și ele atîta consistență încît te sîfîești să le transcri integral, de teamă să nu soliciți prea mult memoria cititorului. Iată totuși cîteva: 2 000 de apartamente — între cartierul Săsar și bd. Republicii — plus alte 3 200 (construcția lor începe la toamnă) în microraioul IV, un spital cu 1 000 de paturi, un hotel turistic, noul complex școlar minier (săli de studii, laboratoare, amfiteatru pentru 1 500 de elevi, două cămine mari). Știți că de la București la Baia Mare ajungeți cu avionul după 80 de minute de zbor, nu? Și că la sosire aterizați pe o pistă betonată? Ei bine, dacă spre sfîrșitul anului vă veți hotărî la această rută cu trenul (deocamdată viteza nu este egală cu cea a avionului...) prima compensație va fi gara nouă, cu arhitectură îndrăzneață și modernă.

Este cît se poate de firesc să pretinzi unei reședințe de județ o înfățișare pe măsura calității sale. Nu trebuie totuși să nețeles de aici că doar Baia Mare beneficiază sau va beneficia de alte ascensiuni ale urbanizării. Vișeuul, ca oraș, este desigur de tînăr; Sighetul Marmației, cît s-o zis că-i fără de pereche în tot Maramureșul, și-a ridicat fruntea cu adevărat numai după construirea Combinatului de industrializare a lemnului. La Baia Sprie și Băile Borșa se ridică, din pămînt, alte microraioane. Județul Maramureș are o întindere de aproximativ 6 000 km² și o populație de 415 000 locuitori — conform recensămîntului din 1966. E mai ușor de condus așa, nu numai datorită suprafeței, ci a specificului economic. Mineritul, prelucrarea lemnului, creșterea vitelor și pomicultura sînt îndeleticiri străvechi. Și tradiția lor poate fi mai lesne continuată într-o caligrafie nouă, așa cum este delimitat astăzi județul Maramureș. «O entitate economică armonioasă — ne spunea tov. Gh. Pop. — tradiții de cultură, de port și obiceiuri, etica noastră școală de artă plastică și literară — rămîndă continuată azi prin repre-

zentanți de prestigiu — iată alte argumente care definesc pregnant specificul maramureșean».

«Recenta consfătuire de lucru, care a avut loc la Comitetul Central al partidului cu conducătorii noilor județe, ne-a fost de un imens ajutor — a continuat interlocutorul nostru. În această ordine de idei aș vrea să adaug că, așa după cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu doar configurația teritorial-administrativă a județelor va duce la dezvoltarea multilaterală a României, ci valorificarea, superior calitativă, a potențialului material și uman de care dispune fiecare județ în parte. Această condiție este valabilă deopotrivă pen-

tru Maramureș» — a conchis tovarășul Gh. Pop.

CANDIDATE LA TITLUL DE ORAȘ

Pe harta județului Maramureș cercelele convenționale consemnează deocamdată două municipii — Baia Mare și Sighetul Marmației — și două orașe — Baia Sprie și Vișeu de Sus.

Dar Căvnicul ce-o fi fiind? E greu să admîți accepția de comună pentru o așezare minieră al cărei pitoresc nu-i sugerat exclusiv de peisajul natural ci și de compoziția arhitecturală: aproximativ

(Continuare în pag. 6)

Lemnul secularelor păduri maramureșene trece azi prin metamorfoza industrială a combinatului din Sighetul Marmației.

Generații

700 de apartamente noi, două blocuri-hotel (pentru nefamiliști), băi, complexe comerciale, fabrică de pline, două cinematografe, liceu, școli, cantină-restaurant, dispensar, farmacie și așa mai departe. Același euhivoc între comună și oraș îți este sugerat și la Băile Borșa. Un lucru este sigur: cele două localități candidează cu șanse mari la titlul de urbe. «Pe când confirmarea oficială? Asta nu se știe, încă» — îmi adeverește pe jumătate presupunerile, tovarășul Valentin Bota, secretarul Comitetului popular județean. În schimb aflăm de la dînsul că și alte comune ale Maramureșului «vin din urmă» într-un ritm promițător de dezvoltare. Bunăoară Ulmenii, care în afara unor clădiri social-culturale și-a ridicat o topitorie de in și cînepă și a cărei mică industrie a materialelor de construcții (inlocuitori de cărămidă, tuburi de beton pentru podețe, agregate) capătă o faimă tot mai bună. Comuna Cîmpulung la Tisa deține de pe acum o fabrică de cherestea, iar livezile ei întinse îi creează perspectiva prefacerii fructelor în magiun și — de ce nu? — chiar conservarea lor prin uscare, compoturi sau gemuri. La Tîrgu Lăpuș, un S.M.T. aflat în construcție va fi cea de-a doua unitate economică a comunei, pe lângă întreprinderea forestieră care preia buștenii din bazinul Țibleș; Tîrgu Lăpuș înaintează, în aceste zile de primăvară, către Baia Mare pe o șosea asfaltată măsurînd 40 de kilometri. Industrie, șosele netezite de compresoare! Un snob dintre aceia despre care amintea primul meu interlocutor, «plîngea» dispariția producției de opinci pretinzînd că civilizația contemporană ar ucide tradiția portului și obiceiurilor «acestei țări izolate, care este Maramureșul». Îl poftesc, spre consolare, să meargă la Lăpuș și să vadă cum înflorește rotită în horă toată comuna. Și dacă argumentul nu-i îndestulător, să treacă și prin Taușii-Măgherăuș ori Seini ca să se convingă singur că pot conviețui în bună pace datinele cu baia comunală, cu complexul de deservire, cu trotuarele și canalizarea.

DE CE NUMAI LA POIANA BRAȘOV?

Am stat de vorbă și cu tov. Gh. Dișu, șeful serviciului turism intern și interna-

țional de la Agenția O.N.T. din Baia Mare. Și tare m-au mai mirat unele înfățișări ale sale. Mă interesa cîți turiști s-au bucurat anul trecut de privilegiata tulburătoare a bisericuțelor de lemn din Maramureș, de migala sculpturii vestitelor porți, de frumusețea costumelor și a horelor, și cîți au descoperit farmecul trecătorii Prislop. După o ezitare cam penibilă, interlocutorul meu mi-a spus o cifră foarte aproximativă: 2 000-3 000 de turiști din țară și vreo 250-300 din străinătate (socotindu-i, tot aproximativ, pe cei veniți cu mijloace proprii). Surprinzîndu-mi uimirea, tov. Dișu s-a scuzat: «Știți, pe noi ne interesează doar excursiile maramureșenilor în alte regiuni sau în alte țări. Invers nu prea avem cine știe ce obligații». Cu alte cuvinte, cine vrea să vină în Maramureș, bine, cine nu...

Chiar nefiind băimărean parcă îți pare rău că cei din Argeș sau de pe litoral, să zicem, nu cunosc decît de la televizor și din reviste, eventual, ce comori folclorice, etnografice ascunde județul din nordul țării.

Nu, nu s-ar putea spune că tradițiile nu se cultivă în Maramureș (la Teatrul de stat se repetă chiar o operă inspirată de haiducul Pinteș). «Sîmbra oilor» a fost pregătită îndelung pentru... public. Abia anul trecut i s-a creat cadrul convenit (au fost, se povestește, mașini cită frunză și iarbă, din toată țara). Dar sîmbra se ține în Oaș, deci dincolo de actualele hotare ale județului. Au rămas în schimb alte tradiții: «Ruptul sterpelor» (sinonim cu sîmbra), «Tîrgul de cepe» din Asuajul de Sus, sărbătoarea culesului castanelor dulci, toamna, ca să amintim doar cîteva prilejuri care ar putea constitui, cu condiția să fie bine pregătite, o mare atracție pentru turiști.

Pe muntele Mogoșa (aproape de Baia Mare) există o admirabilă pîrtie pentru schi — chiar de performanță — iar la poalele muntelui se află lacul Bodi, unde iarna se poate face patinaj. I-am auzit pe mulți maramureșeni întrebîndu-se de ce oare toată lumea se inghesuie iarna la Poiana Brașov? Nedumerirea lor este legitimă, dar are nevoie de un post-scriptum: cînd teleschiul va fi gata și vor fi locuri confortabile la cabane, cînd stația releu de pe vîrfurile muntelui va permite transmisia televizată a între-

Unduind pe dealuri molcome, pitoreștile sate maramureșene sînt o irezistibilă chemare pentru amatorii de drumeție și frumos.

cerilor, o parte dintre iubitorii sporturilor de iarnă vor renunța la Poiana Brașov în favoarea Mogoșei. Neîndoielnic, sporul de activitate al Maramureșului depinde în măsură covârșitoare de strădania statornică a gospodarilor județului.

*

Am convingerea că nici cu prețul unor

îndelungi căutări condeii reporterului n-ar putea rivaliza, în sinteză și elocvență cu stihurile populare: «Cîtu-i Maramureșu! / Îi mîndru ca aurul!».

Și avem toate motivele să fim încrezătorii că dirigitorii tînarului județ laolaltă cu oamenii de mare ispravă ce locuiesc, vor spori valoarea acestui nestemat din nordul României.

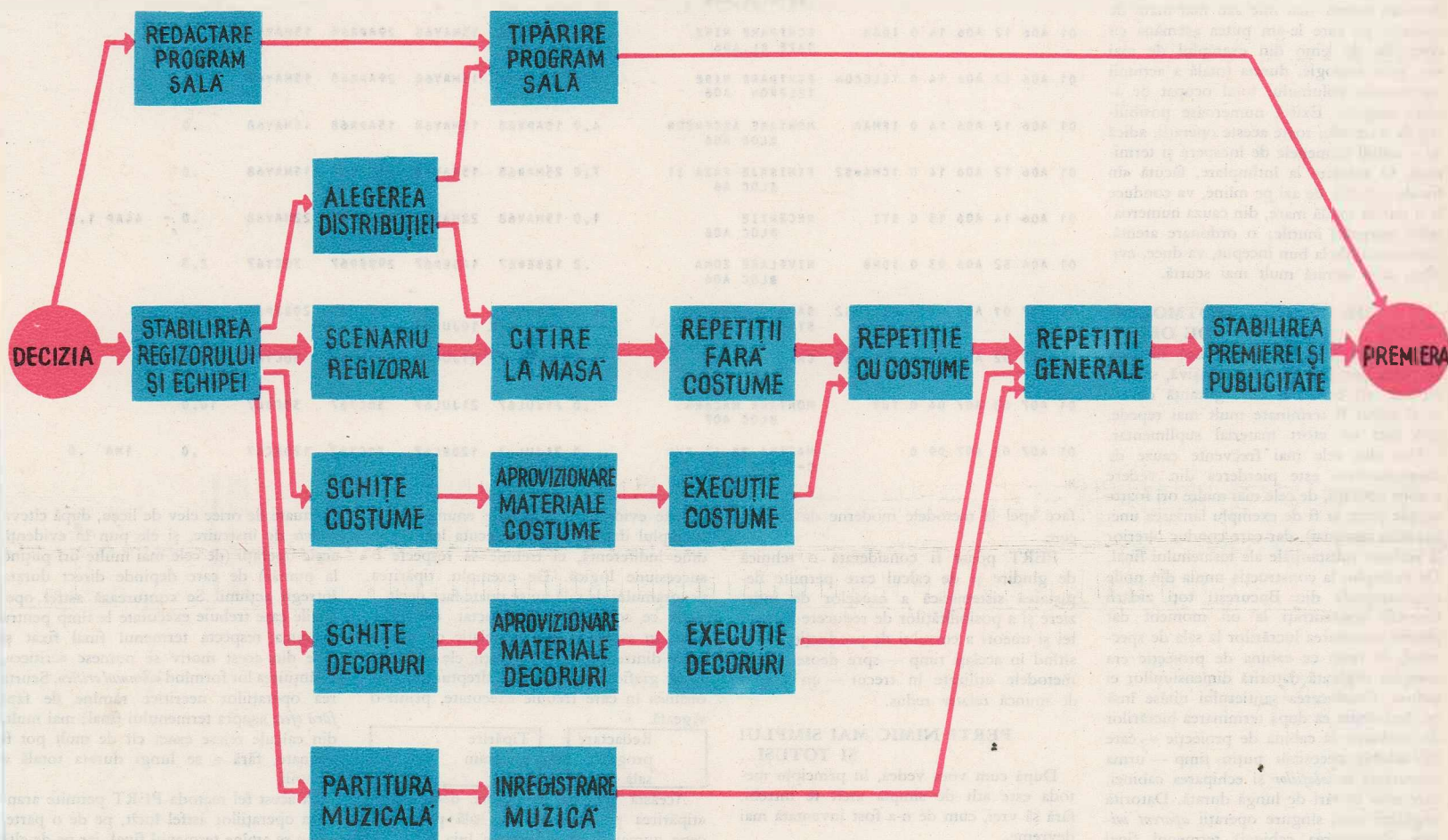
Centrul nou al Băii Mari.

Construirea unui cartier de locuințe, lansarea în producție a unui nou model de pantofi sau a unei locomotive electrice, turnarea unui film, desfășurarea unei campanii agricole, pregătirea unei excursii au toate un element comun: el constă din înlanțuirea mai multor operații. Practica planificării curente în cele mai diverse domenii — de la lucrările de întreținere a unui colos petrochimic la efectuarea unei dificile operații de inimă — obține succese spectaculoase de pe urma a ceea ce s-ar putea denumi

OPERATIUNEA PERT»

de ing. Dinu ANASTASIU

Montarea unui spectacol de teatru solicită nu numai har artistic, ci și o pricepere în planificare care poate atârna greu în balanță. O scăpare din vedere aparent minoră, «tehnică», poate primejdui premiera... Dar PERT vine în ajutor, permițând cuprinderea, dintr-o aruncătură de ochi, a întregului «plan de bătaie». rește, schema noastră este doar ilustrativă și nu exhaustivă.

În urmă cu mai puțin de zece ani, două evenimente în aparență fără legătură între ele au stârnit un interes deosebit în întreaga lume; ele aveau să conducă la o adevărată revoluționare a metodelor de planificare curentă. Primul eveniment: terminarea programului american de construire în serie a chetei Polaris cu aproape doi ani mai devreme față de termenul estimat inițial, și, pe parcurs, fiind vorba de un obiectiv de o complexitate cu totul neobișnuită, intervenit o serie de dificultăți neprevăzute. Al doilea eveniment la care ne referim este construirea de către firma Du Pont de emouirs a unei noi uzine chimice într-un termen foarte scurt, cu o economie de circa un milion de dolari față de valoarea stabilită inițial. Vă veți întreba, desigur, care este legătura dintre aceste două fapte. Ea constă în

aceea că, în ambele cazuri, acțiunile respective, la care au colaborat un număr considerabil de întreprinderi și organisme, au fost planificate și coordonate cu ajutorul unor metode noi, numite PERT (Program Evaluation and Review Technique — tehnica de evaluare și revizuire a programelor) și CPM (Critical Path Method — metoda drumului critic). Cam în aceeași perioadă în Franța s-a aplicat pentru prima oară, la planificarea execuției unor noi construcții portuare, așa-numita «metodă a potențialelor». Succesele răsunătoare datorate acestor metode precum și marea lor simplitate explică de ce în câțiva ani ele s-au răspândit pe întregul glob, găsindu-și mereu noi și noi domenii de aplicare.

RAMPS, LESS, OPI, OPA... ȘI UN JOC DE COPIL

O uzină a reușit să-și mute una din secții dintr-un sediu în altul «din mers», fără

încetarea activității... Durata întreruperii pentru efectuarea lucrărilor de întreținere și reparații la o mare rafinărie de petrol s-a redus la jumătate... O complicată operație pe inimă a putut fi practică într-un timp-record... Lista succeselor ar putea fi prelungită la nesfârșit, și ele afectează cele mai diferite domenii: construcții, cercetări științifice, programe spațiale, lansarea în fabricație de noi produse (de la un nou model de pantofi la o locomotivă electrică sau un calculator electronic), elaborarea planurilor economice de perspectivă, turnarea unui film sau montarea unui spectacol, editarea unei cărți, desfășurarea unei campanii agricole și chiar pregătirea unui meniu sau a unei excursii! Între timp metodele inițiale de planificare curentă s-au perfecționat și diversificat, pentru a se adapta în mod cât mai eficient diferitelor cerințe practice, și astfel au apărut tot felul de denumiri ciudate — RAMPS,

LESS, OPI, OPA etc. — având însă la bază același principiu elementar ca PERT — motiv pentru care s-a convenit ca toate să fie considerate drept metode din clasa PERT. Un studiu efectuat în S.U.A. a scos în evidență că economiile medii ce se realizează efectiv în acțiunile planificate prin PERT reprezintă circa 7,5% din valoarea operațiilor respective, iar duratele se scurtează cu circa 15-20%! Cum e posibil să se obțină efecte atât de importante numai prin simpla aplicare a unei tehnici de planificare, fie ea oricât de perfecționată? Nu este oare exagerat să i se atribuie toate aceste realizări? O analogie sugestivă ne va permite să înțelegem mai ușor miezul problemei. Imaginați-vă un număr oarecare de bucăți de lemn de diferite forme, de felul celor din jocurile de construcții pentru copii. Ni se

(Continuare în pag. 8)

«OPERATIUNEA PERT»

cere să aranjăm aceste bucăți într-o cutie, astfel încât să ocupe un volum cât mai mic.

O primă posibilitate ar fi să le îngrămădim în cutie cum se nimerește, dar, evident, în acest fel nu vom realiza un volum minim; doar aranjând corpurile cu grijă, volumul se va reduce. Repetind de mai multe ori aceste încercări și căutând să ne îmbunătățim sistematic «tehnica» de aranjare de la o încercare la alta, vom putea înfăptui în final o soluție optimă. După cum știm din experiență, volumul obținut printr-un aranjament îngrijit poate fi uneori de două ori mai mic decât cel realizat printr-un aranjament întâmplător.

Situația este similară și în ceea ce privește reducerea duratei unei acțiuni. Se știe că orice acțiune de anvergură este alcătuită dintr-un număr mai mic sau mai mare de operații, pe care le-am putea asemăna cu corpurile de lemn din exemplul de mai sus; prin analogie, durata totală a acțiunii corespunde volumului total ocupat de aceste corpuri. Există numeroase posibilități de a orîndui toate aceste operații, adică de a stabili termenii de începere și terminare. O aranjare la întâmplare, făcută «în focul» acțiunii, de azi pe mâine, va conduce la o durată totală mare, din cauza numeroaselor așteptări inutile; o ordonare atentă, sistematică, de la bun început, va duce, evident, la o durată mult mai scurtă.

DE CE NE «ÎMPOTMOLIM» DE OBICEI

Analizând retrospectiv acțiuni la care ați participat dumneavoastră înșivă, stimăți cititori, ați constatat cu siguranță că ele ar fi putut fi terminate mult mai repede, fără nici un efort material suplimentar.

Una din cele mai frecvente cauze de «împotmolire» este pierderea din vedere a unor operații, de cele mai multe ori foarte simple (cum ar fi de exemplu lansarea unei anumite comenzi), dar care conduc ulterior la amânări substanțiale ale termenului final. De exemplu, la construcția unui din noile cinematografe din București toți zidarii fuseseră concentrați la un moment dat pentru executarea lucrărilor la sala de spectacol, în timp ce cabina de proiecție era complet neglijată datorită dimensiunilor ei reduse. Conducerea șantierului uitase însă cu desăvârșire că după terminarea lucrărilor de construcție la cabina de proiecție — care într-adevăr necesită puțin timp — urma executarea instalațiilor și echiparea cabinei, care erau lucrări de lungă durată. Datorită neglijării unei singure operații *aparent minore* (construirea cabinei) termenul final de dare în funcțiune a întregului cinematograf a fost periclitat! Aplicarea metodei PERT permite evitarea unor asemenea cazuri, deoarece pune în evidență operațiile cele mai mărunte care ar putea totuși produce la un moment dat, dificultăți în respectarea termenului final.

Alteori executarea unor operații într-o ordine nejudicioasă este cea care duce la irosirea de timp și de bani. Un exemplu devenit clasic: executarea canalizării subterane după executarea «îmbrăcămintii» străzii.

În sfârșit, realizarea unor operații *una după alta*, în cazuri în care ar fi putut fi înfăptuite fără mari eforturi, *simultan*, constituie o altă sursă de întârziere.

S-ar părea, la prima vedere, că toate tipurile de deficiențe mai sus-arătate au un caracter subiectiv, că ele se datorează neglijenței și că o conducere atentă ar putea să le elimine chiar fără metode speciale. Realitatea este că, în condițiile complexității producției de azi, mîntea ome-nescă nu mai poate cuprinde întregul ansamblu al problemelor și deficiențe ca cele amintite devin inevitabile dacă nu se

PROGRAMELE EXTREME PROJECT 81 SPOB-DGCM ANS.BERCENI INDESIRI

TOATE ACTIVITĂȚILE * ÎN ORDINE NUMERICĂ * FARA LIMITAREA RESURSELOR

S/P	EVEN PRFC	EVEN 1 URM	COD RESP	DESCRIERE	DUR	CEL MAI ÎNCEPUT	DEVREME: TERMINAT	CEL MAI ÎNCEPUT	TIRZIU: TERMINAT	MARJA TOTALA	RESURSE R1	R2
01	A06 08	A06 09	0 IUT	DEMONTARE MACARA BLOC A06	.2	8DEC67	12DEC67	8DEC67	12DEC67	.0		
01	A06 08	A06 14	0 ICM4-S2	TERASA FAZA II BLOC A06	4.0	8DEC67	16JAN68	15APR68	15MAY68	15.0		
01	A06 09	A06 10	0 ICM4-S2	DEMONTARE CALE BLOC A06	1.0	12DEC67	21DEC67	12DEC67	21DEC67	.0		
01	A06 10	A06 16	0 ICM4-S2	FATADA VINACEY BLOC A06	5.0	21DEC67	6FEB68	21DEC67	6FEB68	.0	1TF	5.0
01	A06 11	A06 14	0 YDPB	ALEI+ACCES BLOC A06	1.1	21DEC67	4JAN68	7MAY68	15MAY68	16.2		
01	A06 12	A06 14	0 IDEB	ECHIPARE NISE ELECTR. BL. A06	2.0	29APR68	15MAY68	29APR68	15MAY68	.0		
01	A06 12	A06 14	0 IDGR	ECHIPARE NISE GAZE BL. A06	2.0	29APR68	15MAY68	29APR68	15MAY68	.0		
01	A06 12	A06 14	0 TELECON	ECHIPARE NISE TELEFON A06	2.0	29APR68	15MAY68	29APR68	15MAY68	.0		
01	A06 12	A06 14	0 IFMAR	MONTARE ASCENSOR BLOC A06	4.0	19APR68	15MAY68	15APR68	15MAY68	.0		
01	A06 12	A06 14	0 ICM4-S2	FINISAJE FAZA II BLOC A6	7.0	25MAR68	15MAY68	25MAR68	15MAY68	.0		
01	A06 14	A06 15	0 STI	RECEPȚIE BLOC A06	1.0	15MAY68	22MAY68	15MAY68	22MAY68	.0	44AP	1.0
01	A06 52	A06 03	0 IDPB	NIVELARE ZONA BLOC A06	.2	12SEP67	14SEP67	29SEP67	30CT67	2.3		
01	A07 01	A07 02	0 ICM4-S2	SAPATURI+INFRA-STRUCT. A07	4.0	10JUN67	DED 3JUL67T	10JUL67	13SEP67	20SEP67	10.0	
01	A07 02	A07 03	0 ICM4-S2	CALE MACARA BLOC A07	1.4	10JUL67	21JUL67	20SEP67	30CT67	10.0		
01	A07 03	A07 04	0 IUT	MONTARE MACARA BLOC A07	.0	21JUL67	21JUL67	30CT67	30CT67	10.0		
01	A07 03	A07 09	0	MACARA ZB 45 FUN C-TIUNE A07	.0	21JUL67	12DEC67	30CT67	12DEC67	.0	1MA	.0

face apel la metodele moderne de conducere.

PERT poate fi considerată o tehnică de gândire și de calcul care permite depistarea sistematică a cauzelor de întârziere și a posibilităților de reducere a duratei și uneori a costului de producție, necesitând în același timp — spre deosebire de metodele utilizate în trecut — un volum de muncă relativ redus.

PERT? NIMIC MAI SIMPLU! ȘI TOTUȘI...

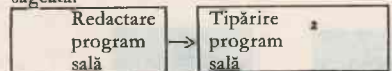
După cum vom vedea, în principiu metoda este atât de simplă încât te întrebi, fără să vrei, cum de n-a fost inventată mai devreme.

În ce constă ea de fapt? Pentru a o putea aplica este necesară descompunerea acțiunii, care trebuie planificată, în operațiile componente, *oricât de neînsemnate ar părea.*

Montarea unui spectacol, de exemplu, comportă efectuarea unei serii întregi de operații, de pildă: stabilirea regizorului și a echipei sale, alegerea distribuției, citirea la masă, repetiții fără costume, schițe de costume, schițe de decoruri, aprovizionarea cu materiale pentru costume, aprovizionarea cu materiale pentru decoruri, compunerea partiturii muzicale, execuția costumelor, execuția decorurilor, înregistrarea muzicii, repetiții cu costume, repetiția generală, redactarea programului de sală, tipărirea programului de sală, publicitatea în presă, premiera etc.

Nu toate aceste operații sînt de egală importanță și nu toate sînt executate de același colectiv. Din acest motiv este necesar ca diferitele activități să fie coordonate astfel încât să se evite întârzierile din partea onora, dar și o grabă inutilă și costisitoare din partea altora. Numai în felul acesta se realizează un cost cât mai scăzut al spectacolului.

Este evident că operațiile enumerate în exemplul dat nu se pot executa într-o ordine indiferentă, ci trebuie să respecte o succesiune logică. De exemplu, tipărirea programului de sală nu se poate face decât... după ce acesta a fost redactat. Pentru a pune în evidență această relație de succesiune dintre cele două operații, ele se reprezintă grafic prin câte un dreptunghi, iar ordinea în care trebuie executate, printr-o săgeată.

Această schemă se citește deci astfel: «tipărirea programului de sală poate începe numai după redactarea lui».

Reprezentînd prin dreptunghiuri *toate* operațiile enumerate mai sus și indicînd ordinea prin săgeți se ajunge la o schemă denumită *graf*. Schema din prima pagină redă, pentru exemplificare, un graf foarte sintetic al acțiunii de **punere** în scenă a unui spectacol.

Grafurile care se elaborează pentru coordonarea diferitelor acțiuni de amploare pot avea mii și chiar zeci de mii de operații. Iată de ce conceperea grafului reprezintă activitatea cea mai laborioasă și mai creatoare în aplicarea metodei PERT, și ea nu poate fi dusă la bun sfârșit decât de persoane care cunosc perfect acțiunea ce trebuie planificată.

ATENȚIUNE! DRUM CRITIC!

După elaborarea grafului urmează o a doua etapă, în care pe baza duratelor activităților se calculează termenii de începere și terminare a fiecărei operații, precum și durata totală. Regula de calcul este extrem de simplă, ea făcînd apel numai la adunări și scăderi de numere întregi, în general mai mici de 1000.

Datorită simplității lor, calculele pot fi

efectuate de orice elev de liceu, după cîteva minute de instruire, și ele pun în evidență acele operații (de cele mai multe ori puține la număr) de care depinde direct durata întregii acțiuni. Se conturează astfel operațiile care trebuie executate la timp pentru a putea respecta termenul final fixat și care din acest motiv se numesc «critice», înlănțuirea lor formînd «drumul critic». Scurta rețea operațiilor necritice rămîne de fapt fără efect asupra termenului final; mai mult, din calcule reiese exact cît de mult pot fi amînate, fără a se lungea durata totală a acțiunii.

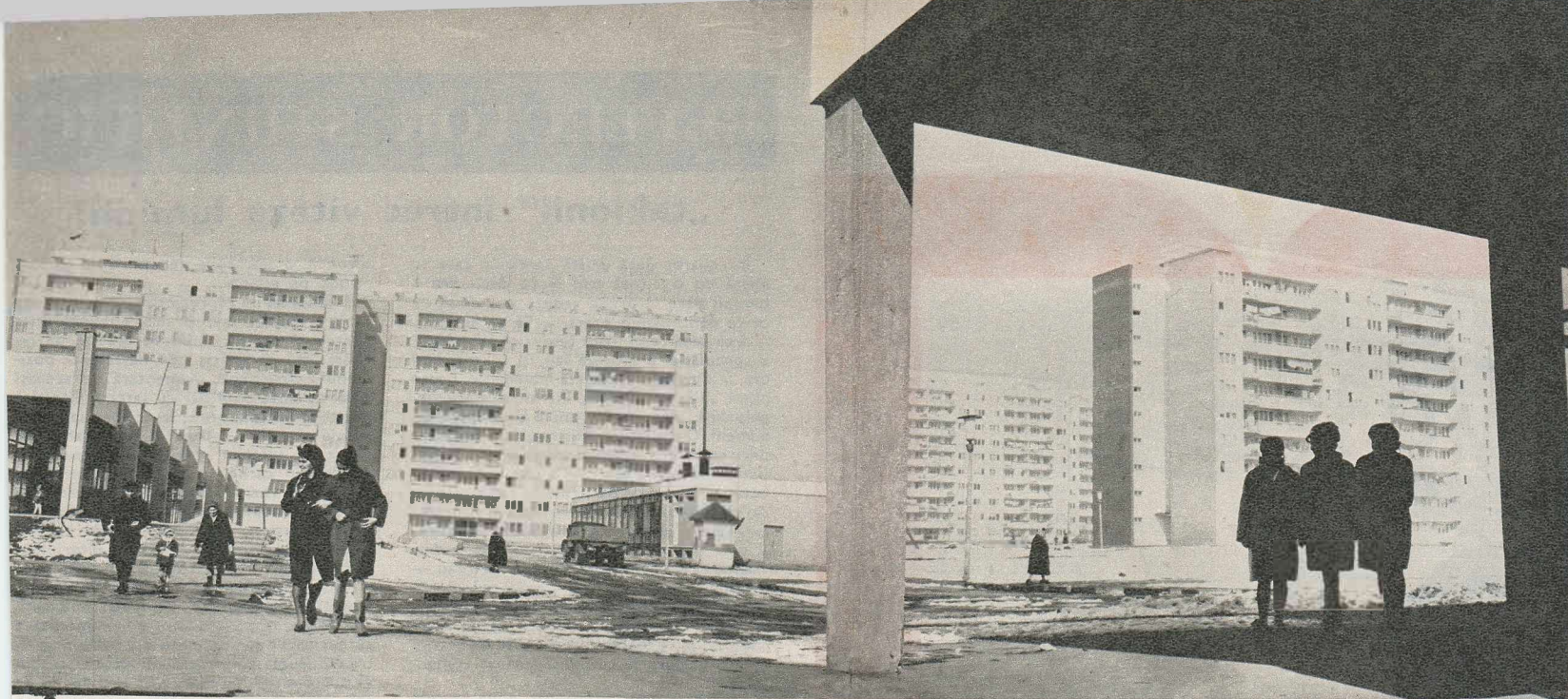
În acest fel metoda PERT permite aranjarea operațiilor astfel încît, pe de o parte, să nu se amîne termenul final, iar pe de altă parte să se folosească cît mai uniform forța de muncă, utilajele și materialele, prin amînarea corespunzătoare a activităților care nu sînt urgente.

Dacă execuția cinematografului bucureștean de care am amintit mai sus ar fi fost coordonată prin metoda PERT, conducerea șantierului și-ar fi dat seama că lucrările de construcție la cabina de proiecție erau «critice» (deși simple și cu o durată mică de execuție!), în timp ce lucrările la sala de spectacol (deși de volum mare) puteau fi amînate fără pericol cîteva zile.

În fine, un ultim aspect pe care dorim să-l relevăm: unul din cele mai însemnate avantaje ale metodei PERT este posibilitatea folosirii calculatoarelor electronice care devine de altfel strict necesară în cazul cînd numărul operațiilor depășesc cîteva sute.

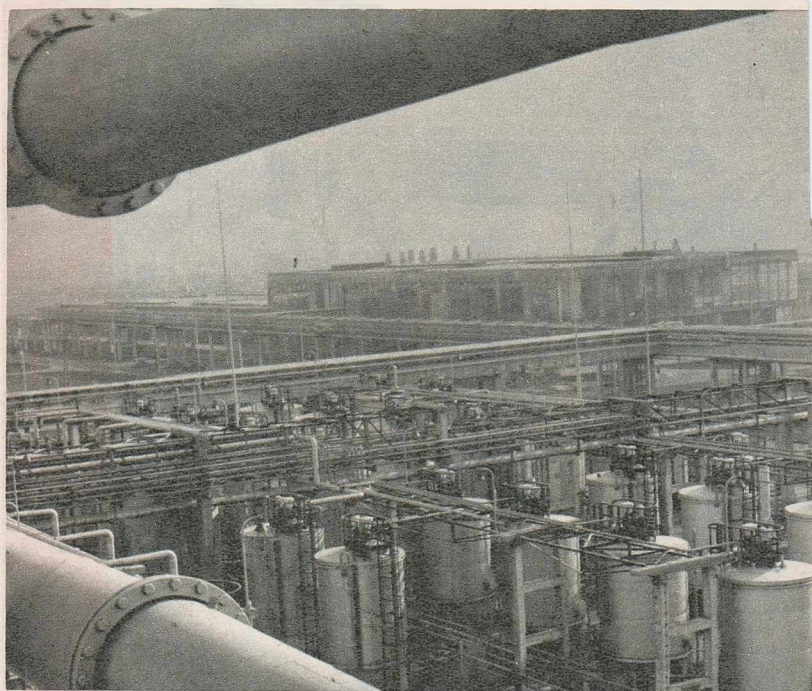
PERT — ȘI MARELE ANSAMBLU DIN PIAȚA UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

În țara noastră metoda PERT s-a utilizat în mod experimental începînd din anul 1964. Principalele aplicații au avut loc în

Iată un aspect neobișnuit al ansamblului de locuințe Berceni din Capitală. Calculatorul electronic, «inspirându-se» din principiile metodei PERT, a elaborat un plan, specificând detaliat felul lucrărilor de construcție, executantul (IUT — Întreprinderea de utilaj și transport, ICM4-S2 — Întreprinderea de construcții-montaj 4-șantierul 2, IDPB — Întreprinderea de drumuri și poduri-București etc.) și dând diferite variante (cel mai devreme..., cel mai târziu). S-ar părea că mașina electronică dă totul, mură în gură, constructorului. De fapt cel din urmă este cel care a «dăscălit-o», programând-o și furnizându-i toate datele. Scopul: evitarea «surprizelor» sau, mai pe românește spus, a gîturilor și întîrzierilor la termenele de execuție, prin utilizarea metodei PERT.

Locatarii acestor blocuri cochete din ansamblul bd. Armatei Poporului au ignorat probabil — cel puțin pînă la citirea acestor rînduri — că la buna desfășurare a unei părți a lucrărilor de construcție a contribuit și metoda PERT.

Un alt «cîmp de acțiune» al tehnicilor PERT: uzina «Policolor» din București.

cadru marilor întreprinderi de construcții-montaj aparținînd Consiliului Popular al Municipiului București, Ministerului Construcțiilor pentru Industria Chimică și Rafinării, Ministerului Industriei Construcțiilor, Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Minelor, precum și diverselor întreprinderi județene. Ea este folosită și de uzine constructoare de mașini; de exemplu, Electroputere-Craiova s-a servit de ea la planificarea producției locomotivelor diesel-electrice.

Metoda PERT este folosită, printre altele, de către Institutul de proiectare Proiect-București și Direcția generală construcții-montaj-București la planificarea și coordonarea activității de proiectare și execuție a marelui ansamblu din piața Universității din București, cuprinzînd clădirile Teatrului Național și ale hotelului Intercontinental, construcție de 22 etaje.

Cu toate că se experimentează de cîțiva ani, trebuie să recunoaștem că la noi în țară aplicarea metodei PERT este încă sporadică și nu totdeauna eficientă. Una din explicații constă în faptul că aplicarea eficace a tehnicii PERT presupune folosirea continuă a unor calculatoare electronice de putere relativ mare, de care noi nu dispunem încă.

Se prevede ca programul, în curs de realizare, de dotare a economiei naționale cu echipament de calcul să lichideze în timp scurt această rămînire în urmă,

permițînd generalizarea metodelor moderne de conducere bazate pe tehnica electronică de calcul.

Putem spera deci ca în circa doi ani PERT să-și facă locul în cele mai felurite domenii ale vieții noastre economice și sociale.

DE CE NU ÎN LICEU?

În lumina celor arătate mai sus, credem că merită luată în studiu posibilitatea introducerii în programa de liceu a unui minim de cunoștințe privind metoda PERT. După cum am arătat, elementele ei de bază sînt simple și ușor accesibile elevilor, cărora de altfel li se predau noțiuni mult mai complexe de matematică dar de utilitate mai restrînsă.

PERT continuă să fie de aproape zece ani «metoda-vedetă» în materie de conducere și planificare. Anual apar sute de cărți dedicate acestei probleme. Au loc congrese și conferințe speciale, iar în cadrul congreselor de cercetare operațională și de organizare științifică «comunicările PERT» continuă să dețină un loc important.

Această vie activitate științifică este îndreptată spre perfecționarea metodei, căci, deși simplă în principiu, tehnica folosirii ei pe scară largă pune probleme complexe și este susceptibilă de îmbunătățiri continue, pe măsura complexității crescînde a producției moderne.

— NOTEAZĂ REPEDE, RODICO: 32... 40... 48...
 — AL CUI TELEFON?
 — CARE TELEFON? E NUMĂRUL DE PAGINI ÎN CARE VA APĂREA REVISTA «FLACĂRA»: 32, 40 SAU 48... ȘI MAI NOTEAZĂ IUTE: COSTĂ DOAR 3 LEI...

REFLECTOR ȘTIINȚIFIC

„takionii“ întrec viteza luminii?

Întrebarea dacă există particule care se mișcă cu o viteză mai mare decât cea a luminii pare la prima vedere desprinsă de orice contingență practică. Să ne amintim însă că ceea ce în fizică teoretică este astăzi o speculație, o ipoteză sau, în cel mai bun caz, o afirmație verificată matematic, poate mâine să se transforme într-o realitate vie, palpabilă, afectând destinele a milioane de oameni. Oare câți ani au trecut de la descoperirea legilor microcosmosului, de la stabilirea de către Einstein a unor ecuații de bază ale mecanicii particulelor rapide (între care faimoasa relație între masă și energie: $E=mc^2$) și elaborarea mecanicii cuantice, și pînă la primele aplicații practice, la descătușarea — pentru bine sau pentru rău — a inepuizabilei energii nucleare? Poate astfel se explică și interesul general pentru cercetările de fizică teoretică. Și, în acest cadru, o știre foarte recentă este de natură să dea naștere la cele mai aprinse comentarii.

Cu tot izul ei senzațional, noua ipoteză merită toată atenția. Ea nu este vehiculată de un gazetar mărunț, ci de cronicarul științific al ziarului «New York Times» care, la rîndul său, citează publicația oficială a Societății de fizică a S.U.A., «Physical Review». Autorul noii teorii, dr. Gerald Feinberg, este profesor titular la una dintre cele mai repute universități americane: Universitatea Columbia.

Nimic mai straniu decât particulele a căror existență o presupune dr. Feinberg. Într-adevăr, ele s-ar comporta exact invers față de cele obișnuite, și anume, ele nu ar putea să dăinuie decât la viteze mai mari decât cea a luminii, iar pe măsură ce ar suferi o încetinire, ar pierde din energie și ar căștiga în masă, astfel încît la viteza luminii ar căpăta o masă infinită. Iată de ce «încetinirea» lor pînă la această limită este imposibilă.

Noile particule au fost botezate takionii, de la un cuvînt grecesc care înseamnă «repede». Avînd în vedere că ne aflăm în sfera vitezelor de peste 300 000 km pe

secundă, o asemenea denumire nu va surprinde pe nimeni...

«Takionii» nu reprezintă pentru moment decât o ipoteză; mai precis, ei există doar pentru că satisfac anumite ecuații. Să nu uităm însă că și actul de naștere al pozitronului (particulă elementară de aceeași masă ca electronul dar cu sarcină electrică pozitivă) l-a constituit, la vremea sa, tot o simplă ecuație — aceea a lui Dirac. Este drept că ulterior pozitronul a putut fi captat «în carne și oase». Rămîne ca și takionii să reziste, dacă nu la o asemenea «probă a focului» (cum poate fi observat «ceva» care se mișcă mai repede ca gîndul?...), cel puțin la verificări ulterioare.

Pînă atunci, noilor particule li s-a și găsit o întrebuintă — este drept, la fel de ipotetică deocamdată, ca însăși existența lor. Se știe că pentru a intra în comunicare cu eventuale lumi locuite din galaxia noastră semnalele radio sau luminoase ar trebui să călătorească mii sau poate zeci de mii de ani, căci înseși distanțele respective se măsoară în ani-lumină. Pentru takionii doctorului Feinberg asemenea distanțe s-ar părea că sînt floare la ureche...

Veți exclama: a asemenea mijloc de comunicare ar contrazice bunul-simț, ar încălca legile fizicii, pe scurt este de neconceput!... Fie-ne însă permis să cităm pe un om de știință sovietic, V. Smilga, doctor în științe fizico-matematice, care — după ce dovedește imposibilitatea de a învinge distanțele și a stabili contacte cu ființe raționale extraterestre prin mijloacele cunoscute azi — încheie astfel o carte a sa închinată teoriei relativității: «Se cere deci ceva Necunoscut. La fel de Necunoscut ca o centrală atomoelectrică pentru pitecanthropi. Și credința în acest Necunoscut nu mă părăsește nici o clipă, așa cum nu-l părăsește probabil pe nici un om din secolul nostru».

Să fie oare «takionii» acest Necunoscut!

L. NIȚESCU

sub microscop — epifiza

Pentru prima dată în lume o echipă de endocrinologi români, în colaborare cu acad. C. Nițescu, a realizat substanțe de sinteză prin combinația unui hormon cu o substanță chimică (citostatică).

De asemenea, s-au obținut rezultate importante și în studiul funcțiilor endocrine ale epifizei — glandă situată în «bolta» creierului — preocupare tradițională a sco-

lii românești de endocrinologie. Din această glandă au fost izolate pentru prima oară în lume, la Institutul de endocrinologie «C.I. Parhon», trei substanțe noi, cu unele proprietăți curative. Această realizare vine în fața obiectului unei comunicări la viitorul Congres internațional de endocrinologie de la Ciudad de Mexico.

unde dai și unde crapă...

Recent s-a descoperit în Suedia un fenomen care pune pe gînduri pe specialiști: reziduurile chimice evacuate în atmosferă de giganții industriali din Europa occidentală călătoresc mai departe decât se credea pînă acum. Ele urcă în atmosferă și apoi revin pe pămînt, mult mai la nord, împreună cu ploaia. Astfel, s-a observat, în special în locurile din sudul și vestul țării, o mortalitate crescută la pești; de asemenea, sînt afectate în mod negativ pădurile.

Solul suedez este în special sensibil la acidul sulfuric conținut în fumul industrial or, în ultimii ani, din motivul mai sus arătat, aciditatea apei de ploaie căzut asupra Suediei a crescut continuu. Evidenții ploaia nu poate fi «controlată». Soluția a consta, așadar, în luarea de noi măsuri chiar la sursele de poluare, aflate la sute de kilometri depărtare, împotriva acestui flagel al civilizației moderne: poluarea atmosferei.

atenție! tineri la volan!

Nu demult a avut loc la Stockholm Congresul Asociației internaționale de medicină a accidentelor de circulație. Printre statistici, un deosebit interes l-au prezentat cifrele stabilite de Asociația automobilistă americană:

Grupe de vîrstă	Accidente mortale la 100 000 conducători-auto
20 - 24 ani	90
25 - 29 ani	62
40 - 44 ani	48
45 - 49 ani	46

Concluzia se desprinde net: cel mai în presionant număr de victime îl furnizează tinerii, adică tocmai acei la care timpii de reacție sînt cei mai rapizi! Iată un paradox al cărui explicație rezidă probabil nu în factorii fiziologici, ci psihologici. De altfel înseși datele de mai sus se pretează la analiză mai aprofundată. Astfel, s-a observat că bărbații produc mai multe accidente decât femeile și că celibatarii sînt mai «periculoși» decât... purtătorii de verighet de aceeași vîrstă.

Concluziile? Fiecare este liber să le tragă după cum crede.

cel mai mare din lume

Construcția celui mai mare telescop din lume se apropie de sfîrșit. Într-adevăr, cu oglinda sa de șase metri telescopul «Lenin» va depăși substanțial pe «campionul» necontestat în materie, timp de decenii — observatorul astronomic de pe muntele Palomar din S.U.A., a cărui oglindă nu numără însă «decît» cinci metri.

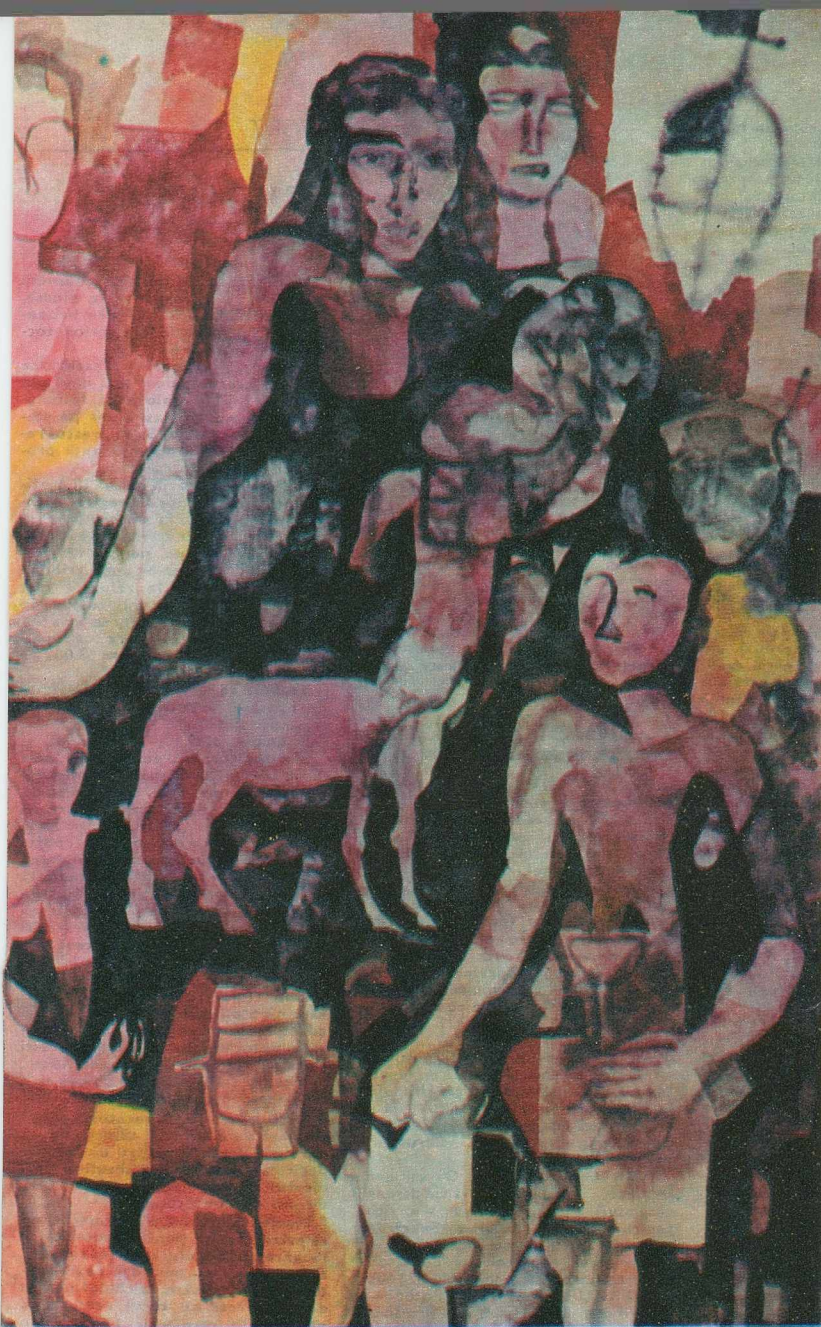
Primele observații cu ajutorul instru-

mentului sovietic urmează să fie făcute chiar în cursul acestui an. Merită subliniat că pînă în prezent nu există nici un proiect de construcție a unui telescop de putere mai mare, așa că noul «campion» are toate șansele să-și păstreze încă mult vreme preeminența. Ce noi taine ale galaxiilor va releva el?

DESPRE CREAȚIE

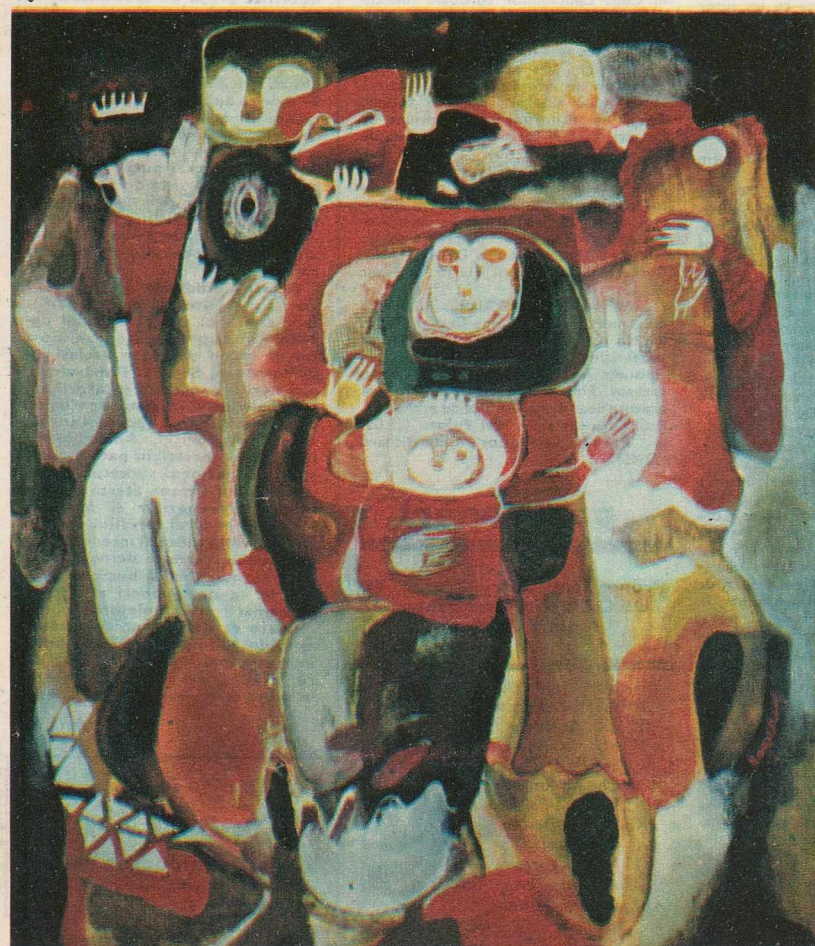
Al. Ciucurencu

ÎNTRU CĂUTĂRI ȘI REALIZĂRI

Octav GRIGORESCU: „Compoziție“

Georgeta NĂPĂRUȘ: „Ursitoarele“

PLASTICA ÎSI SPUN CUVÎNTUL:

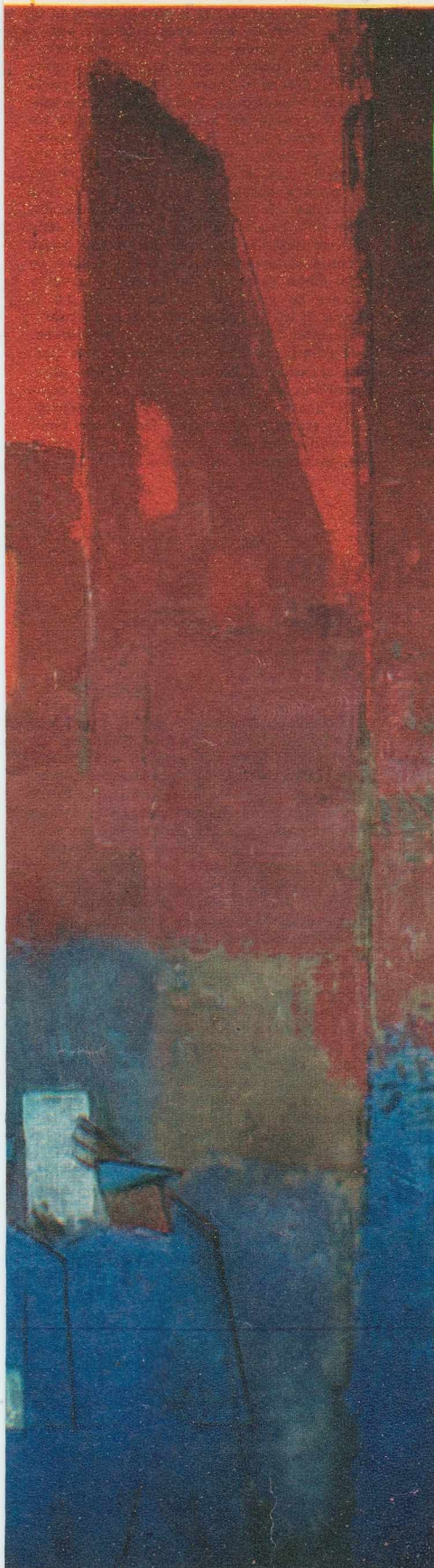
Nu am intenția să polemizez cu nimeni în aceste puține rânduri, dar pentru că aud, în vremea din urmă, că se aruncă diferite vorbe pe seama învățămîntului nostru artistic superior aș vrea să spun despre aceasta mai întii cîteva cuvinte. Eu socot că învățămîntul nostru are o tradiție sănătoasă, de mare valoare, care nu poate fi nesocotită: să ne gîndim numai la faptul că, între cele două războaie, Tonitza, Șirato, Steiriadi, Ressu au fost dascăli ai tinerei gene-

rații artistice de atunci și că ei nu numai că au creat mult, îmbogățind cu pinze valoroase toate muzeele țării, dar au și împărțait, fără rezerve, tot ce știau, elevilor lor.

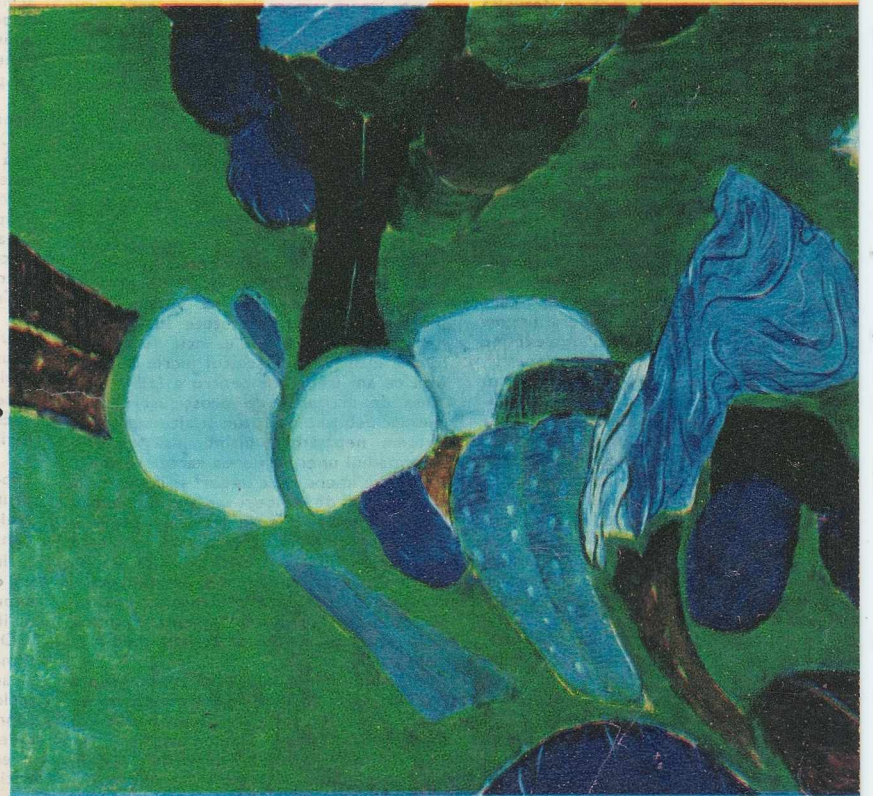
Cred, de asemeni, că școala noastră nu s-a caracterizat niciodată prin academism, încadrîndu-se întotdeauna spiritului epocii. Tonitza, oare, nu a fost el un artist foarte modern, un artist foarte al epocii sale? În prezent, la Institutul «Grigorescu» stu-

denții sînt pregătiți cu multă seriozitate, cu rigoare științifică, fiind totodată informați — cel puțin de către o parte din profesori — asupra tuturor curentelor existente în artele plastice; și lucrul acesta mi se pare util pentru că unele din aceste curente au adus inovații în meșteșugul picturii, care nu pot fi ignorate: legile picturale trebuie bine însușite, pentru că

(Continuare în pag. 14)

▲ Ion PACEA:
„Peisaj“

▶ Ion GHEORGHIU:
„Grădini suspendate“

◀ Al. CIUCURENCU:
„Illegaliștii“

ÎNTRE CĂUTĂRI ȘI REALIZĂRI

ele acționează la fel, în orice gen de exprimare plastică, fie realistă, fie abstractă. Ce mi se pare mie încă discutabil este felul în care se pornește învățătura viitorilor artiști: examenul de admitere în institut se dă pe secții — pictură, sculptură, grafică etc. — hotărându-se astfel specialitatea artistică a tinerilor înainte ca profesorii să aibă posibilitatea de a le descoperi și îndruma înclinațiile. Acționează atunci numai simpla impresie a tinărului respectiv, a mamei sau a mătușii lui, că aceasta i-ar fi marea vocație, și se întâmplă să descopere abia prin anul III că intuiția l-a înșelat. Gîndesc că ar fi mai bine ca în primii doi ani toți studenții să urmeze aceleași cursuri — pentru că, fie că va face pictură monumentală, sculptură sau ceramică, artistul trebuie să știe la fel de bine să deseneze și să organizeze o suprafață picturală; abia din anul III, cînd personalitățile și înclinațiile studenților s-au mai precizat, abia atunci s-ar putea începe specializarea lor într-o direcție sau alta.

Că avem mulți artiști talentați, care au acumulat în școală temeinice cunoștințe ale meseriei, o dovedește și actuala expoziție de la Dalles. Destule dintre pinzele expuse arată că autorii lor știu să compună interesant, să organizeze bine suprafețele de culoare, să concentreze lumina într-un anumit loc al tabloului. Mi-aș permite să spun că tinerii aceștia știu chiar mai multă carte decît generația mijlocie de pictori.

Ion Pacea

RELAȚIA PUBLIC-ARTIST O RELAȚIE VITALĂ

La ora actuală, pe noi, artiștii plastici, ne frămîntă o seamă de probleme de o deosebită importanță. Și m-aș opri în primul rînd la relația dintre public și lucrările de artă. Am spus mai întîi public nu în mod întîmplător, ci ogîndind o concepție de prioritate, și anume că noi nu putem lucra în afara acestui public, făcînd abstracție de el. Publicul însă nu este o entitate imuabilă. În rîndul publicului au loc mutații care nu sînt independente de poziția noastră artistică. Este vorba, pe de o parte, de acel public care are o sensibilitate nativă, în germene așa spune, și care se dezvoltă lent, pe baza educației estetice, care — de bună-seamă — ar trebui pregătută mult mai serios chiar din școală; pe de altă parte, e vorba și de un public pe care trebuie să-l stimulăm abia, să-l pregătăm, să ni-l apropiem, să-l facem să ne înțeleagă. Care trebuie să fie poziția noastră în raport cu publicul? Este oare bine să lăsăm ca lucrurile să meargă de la sine? Să expunem orice, în orice condiții, pe criteriul că publicul alege de la sine? Sau să intervenim? Răspunsul meu este clar: noi trebuie să intervenim, dar nu cu orice mijloace, ci pe două căi care mi se par fundamentale. Mai întîi, prin calitatea lucrărilor pe care le expunem. La noi se consideră uneori că libertatea de a crea și dreptul de a expune nu implică nici o responsabilitate socială, ci numai una personală. Dar oare noi pictăm, sculptăm, desenăm pentru noi înșine? A concepte lucrurile astfel ar fi nu numai simplist ci și dăunător. A ne depărta de public înseamnă a ne depărta de misiunea noastră de artiști. A face pictură pentru toate gusturile, chiar și cele neevoluante, nu este însă nici aceasta o soluție, căci conștientă sau nu înseamnă niciodată o rezolvare ci o amînare. A alege din public tocmai acea pătura care nu are de loc educație artistică sau care, mai grav, are una deformată, și a lucra numai în direcția celui gust îndoielnic este tot atît de dăunător. Bine, veți spune, dar cum știm să deosebim acest public de celălalt, cutare categorie de alta? Căutăm oare o linie de mijloc? Nu. Artă e un mijloc de cunoaștere și de comunicare. Comunicarea nu poate avea loc între doi interlocutori fără un limbaj comun. Limbajul nostru comun cu publicul nu se poate stabili altfel decît cu mijloacele

Dar în pictură, pe lîngă calitatea culorii, trebuie stabilită o relație a pastei cu lumina, lumina fiind marea realitate a picturii. Fără lumină poate oare sufletul sau retina omului înregistra ceva? Dar iată că tinerii noștri, care compun atît de inteligent suprafața unui tablou, nu știu să folosească în egală măsură lumina și culoarea, și adesea pictura lor are o tonalitate sumbră, care uimește dacă o raportăm la virtuțile coloristice tradiționale ale picturii noastre. După cum uimește și o anume detașare tematică a lucrărilor expuse de realitatea zilelor noastre; este aici poate și goana teribilistă a acestor tineri după originalitate, pe care ei o caută printre lucruri de mult spuse și răspuse; dar ei caută sincer, se caută pe ei înșiși, și fără îndoială că se vor găsi, căci talentul adevărat nu se poate rătăci.

Să mai spun cîteva vorbe și despre critică: poate că nu ne dă încă tot ajutorul pe care îl așteptăm de la ea, trecînd adesea în goană, la suprafață, peste lucruri care ar merita, desigur, o analiză mult mai adîncă; poate că remarcăm nu o dată o sărăcie de documentare, ca să nu spun o supărătoare ignoranță, la unii critici semnatari ai rubricilor de artă plastică; poate că se manevrează adesea, în locul criteriilor științifice de apreciere, unele criterii subiective sau de conjunctură, care dau cronicilor fie un ton excesiv de amabil, fie o violență ireverențioasă.

noastre specifice: expozițiile. O expoziție însă nu reprezintă o etapă numerică de tablouri, statui, lucrări de grafică etc., așa cum se întîmplă în concepția unora, ci una calitativă, o fază de elaborare superioară, adică o nouă exigență față de tine însuși. La aceste expoziții însă ar trebui adăugate cît mai multe expoziții ale colecționarilor, organizarea unor mici muzee, case memoriale, care să deschidă gustul de a colecționa, deci de a selecționa, al unor noi colecționari. În felul acesta numărul celor care se interesează de artă va crește, se va crea acel public de care avem nevoie ca stimulente și judecător. Ar trebui promovate mai curajoz expozițiile de grup, expoziții colective pe bază de afinități artistice. Aceasta ne va obliga la o competiție sănătoasă și va oferi publicului etaloane comparative din care va învăța să aprecieze. Chiar muzeele noastre ar trebui să organizeze periodic galerii ale colecționarilor; această metodă va stimula noi colecționari și, în practică, va duce la lărgirea numărului de amatori.

Este de datorita noastră să ne interesăm și de alte aspecte ale muncii artistice și ale raportului cu publicul. A devenit un adevăr atît de evident că publicul este interesat să-și înfrumusețeze locuința, și deci viața de toate zilele, încît nu trebuie să mai insist asupra acestui lucru. Nu știu însă ce am făcut noi pentru a stăvili avalanșa de artizanat de prost-gust care a invadat debitele de tutun și alte magazine. Treceam nepăsători, uitînd însă că prin intermediul unei asemenea «arte» se educă un public imens, lăsăm uneori și la discreția acelor orori de tablouri sau a acelor bucați de pînză imprimate cu modele degustătoare, pentru pavozarea bucătăriilor, care se vînd prin bilciuri. Dacă nu vom prinde în sfera noastră de interes și de influență conștientă toate componentele esteticii cotidiene, nu ne putem aștepta la modificări sensibile în gustul artistic mediu al populației.

Nu spun nimic nou dacă insist asupra faptului că o artă de înaltă ținută nu se poate dezvolta în afara unui public de înaltă ținută. Această viziune asupra lucrurilor nu este însă independentă de exigență și autoexigență. Am auzit de multe ori vorbindu-se despre o largă îngăduință în

expunere, pe criteriul că mai bine să expună toată lumea decît să rămînă cineva în afară. Principiu care influențează și folosirea fondurilor pe care statul ni le pune la

dispoziție. Acest mod de a privi lucrurile seamănă cu binecunoscuta caritate creștină și nu are nimic comun cu criteriile valorii...

Gheorghe Apostu

STATUILE – POEZIA ȘI ISTORIA ORAȘULUI

Un oraș fără statui mi se pare un oraș fără poezie. Și nu cred că putem trăi fără poezie, chiar dacă nu ne dăm întotdeauna seama de acest lucru. A spus-o foarte frumos un poet: «Cetatea fără statui e ca un cadran solar fără limbă. O cetate fără timp». Mergem pe stradă și căutăm în jur semnele timpului, semele istoriei, și nu le căutăm numai în volumele geometrice și în ritmurile arhitecturale. La Grenoble, patrusprezece sculptori din diferite țări ale lumii am fost invitați de guvernul francez să dăm «timp» cetății, să-i dăm culoarea și gustul artei; nădăduiesc că cei trei «Tată și fiu» pe care i-am cioplit în piatră aduc acum, în inima acestui oraș francez consacrat de către momentul Olimpiadei, însemnele unui mod românesc de a gîndi și a simți arta, pe care l-am luat cu mine din creația populară. Dar oare orașele noastre au căpătat, așa cum și-l doresc, așa cum și-l așteaptă, veșmintul de artă ce le poate preciza personalitatea? Hoinărești prin București și te bucuri de frumusețea «Statuii aviatorilor», de «Gigantul» lui Paciurea, de «Brîncoveanul» lui Han, de «Centaurul» lui Jalea, de statuile înfățișînd pe Kogălniceanu sau Davila: în toate marile orașe ale lumii monumentul oficial, monument istoric, realizat cu grija reprezentării cît mai fidele a personalității respective, capătă — la propriu — locul de cinste. Mie mi se pare că orașele noastre sînt încă vitregite din acest punct de vedere. Voievozii noștri, marile personalități ale istoriei, mai apropiate de veacul nostru, stau încă între filele cărților de istorie. Toate statuile pe care le-am pomenit mai sus, dacă e să facem o mică socoteală a vîrstelor

lor, vedem că au o etate ce depășește sferul de veac. Și totuși n-am putea spune că în aceste ultime două decenii nu s-au investit fonduri serioase în lucrări de artă monumentală. Dacă acestea nu se vîd, nu se rețin, înseamnă că nu s-au făcut investițiile acolo unde și pentru ce trebuia. Poeziile cu statui proaste, plătite foarte scump, sînt prea binecunoscute ca să le reamintesc. Nu despre asta este vorba acum. Ci despre faptul că avem încă mari datorii față de arta de for public, față de grăuntele de artă semănat pe străzile noastre, în parcuri și piețe, la intrarea în oraș. Cred că prin aceste locuri pot fi instalate și statue lucrări nonfigurative — porți de intrare în oraș, arcuri de triumf; și mă gîndesc în acest sens la marea șansă pe care a avut-o Tg. Jiul de a căpăta o asemenea pecete de artă ca cea dăruită de către lucrările lui Brîncuși. Să ne înțelegem: vorbesc despre arta abstractă de valoare, care e esență, care s-a purificat de povara detaliilor de prisos pentru a transmite cît mai direct ideea: tradiția artei populare românești este în acest sens o pildă desăvîrșită. Consider că un artist trebuie să creadă foarte tare în ceea ce face. Chiar și așa se mai întîmplă să dai o lucrare cu gust de apă de ploaie. Tu ai crezut în ea, dar ea te trădat: n-ai nimerit materialul, proporția, n-ai simțit bine ideea. Lucrarea aceea trebuie să rămînă în atelier. Nu ai voie să oferi publicului un eșec. Forurile răspunzătoare nu au voie să cumpere aceste eșecuri. Ceea ce subvenționează statul prin achiziții făcute din banii oamenilor muncii trebuie să se adreseze oamenilor muncii, nu credeți?

Octav Grigorescu

CÎTEVA GÎNDURI DESPRE DRUMURILE GRAFICII NOASTRE

S-a subliniat adesea legătura care a existat și există între cuvîntul scris, între ideea literară și specificul grafic în plastică. Prin ea se explică și faptul că, în arta noastră plastică, grafica a fost aceea care a impus, acum cîțiva ani, un mod de exprimare metaforic pe care tratat și l-au însușit, în limitele specificului lor, pictura și celelalte genuri ale artei plastice. O mare erupție a imaginației, favorizată de contactul cu poezia, a avut loc prin intermediul graficii în operele de artă plastică.

Cum era firesc, s-au produs și mutații fără rost ale procedeelelor literare în metodele noastre de lucru. O dată cu traducerea seacă în imagini a unor alianțe între noțiuni, a apărut cea falsă fantezie sau, cum se cheamă mai scriitor în limbajul semidocorice asociere absurdă de elemente, «suprerealismul».

Triumfale uneori, deși sărace în expresie, supralicitarea formală a subconștientului, dicteul haotic s-au transformat într-un fel de logoree plastică atemporală, lipsită de dramă, înfricoșătoare doar prin îndepărtarea de naturalitatea exprimării.

Este de reproșat, celor care au intrăzărît în grafică posibilitatea unor drumuri noi, faptul că le-au abandonat cu ușurință impostorilor, nestăruind în a construi aceste drumuri. Momentelor de tresărire poetică reală în unele lucrări de grafică le-au corespus forme de expresie mai noi, pentru că însemnau un mod de contact direct și viu cu lumea în care trăim. Aceste forme de expresie erau poate și mai stingace, fiind un început, o desțelenire.

După fiecare dintre aceste momente a urmat un fel de exploatare nefirească, exterioră, lipsită de angajament filozofic real, a acelor date formale mai ciudate pe care le cuprindeau inovațiile în stîngăcia lor. Trebuie să o spun, această exploatare a fost și este făcută încă uneori și cu sprijinul criticii, de către mulți nechemăți, dar din păcate la ea contribuie și inconștiența ce-

lor chemați, inconștiență în urmărirea idealurilor, a desăvîrșirii meșteșugărești, de asemeni manifestă, și în autoimitația obosită. În grafică, totdeauna au activat mulți buni meșteșugari; odinioară, reproducerea fidelă a unei picturi în gravură putea să însemne maximele demnitate a gravurului.

Vestigiile acestei dominații a meșteșugului insuficient luminat de harul artistic sînt prezente, deși mai greu de recunoscut, și la noi, în acele opere grafice parcă prea chinute de preocuparea execuției, de importanța excesivă acordată tehnicii. Bănuindu-se de lipsă de fantezie, unii artiști încearcă să-și transforme lucrările în hieroglife tehnice.

Perspectivile graficii noastre imi par a crește atunci cînd mă gîndesc la ilustrația de carte și la grafica publicitară. Aici drumurile celor mai semnificative idei ale epocii noastre se deschid depotrîv gravorilor, pictorilor, sculptorilor, în măsura în care vom ști să eliberăm tocmai din lanțurile unui exclusivism meșteșugăresc aceste genuri ale graficii, nu pentru a face loc nepricepuților și îndrăzneților de ocazie, ci pentru a mări sfera de comunicație, firească între arte, în planul întîlnirii filozofice purificatoare a formelor sculptate, incizate, pictate.

Va trebui să stimulăm experimentele în domeniul relației dintre imagine plastică și cuvînt ca forme ale gîndirii artistice, să publicăm, ca atare, experimentele reale necesare.

Experimentele care rămîn ascunse oamenilor nu au nici un rost. Ele trebuie să se epuizeze acolo unde se află sufletul adevărat al mulțimii, să se consume în experiența filozofică generală.

Cartea este un astfel de mediu în care se întîlnesc ideile cu formele, topindu-se în actul sublim uman pe care îl numim lectură, de esența căruia graficienii noștri nu pot spune că s-au ocupat îndeajuns și în adevărată măsură.

VIKINGII ȘI «SOCIETATEA DE CONSUM»

NOTAȚII DINTR-O CĂLĂTORIE ÎN SUEEDIA de Eugen MANDRIC

▲ Stockholm, un oraș cu un nivel de trai ridicat, chiar dacă se așteaptă cite patru ani o locuință.

Interesul cu totul excepțional pe care-l trezește observatorului radicalizarea, mutațiile substanțiale și, după cum vom vedea, spectaculoase, către stînga, din societatea suedeză contemporană, decurg, după părerea mea, din particularitatea că, așa cum arătam în articolul nostru precedent, acest proces se desfășoară într-o țară a bunăstării, în țara socotită de mulți — pe bună dreptate — drept țara cu cel mai ridicat nivel de trai din Europa.

Condiționată de o seamă de factori istorici, sociali și geografici, societatea suedeză a adoptat o seamă de reforme care au favorizat și continuă să favorizeze o relativă pace socială. Cred că, dacă

cea ce **caracterizează** în primul rînd capitalismul suedez este extrema eficiență a structurilor sale industriale (eficiență perfect comparabilă cu cea americană), ceea ce-l **particularizează** este inteligența cu care, subscriind la o politică de deplină folosire a forței de muncă, de mai bună retribuire a muncii, de largi asigurări sociale, capitalismul industrial suedez a ocolit, de cite ori i-a stat în putință, conflictele sociale. Felul în care, în aplicarea acestei orientări, a fost folosit și întărit rolul statului este absolut remarcabil prin subtilitate și prin rezultatele obținute.

În Suedia nu se poate vorbi de mizerie decît în cazuri strict particulare și izolate, fără semnificații generalizatoare.

Șomajul, acest cancer al multor țări industriale avansate, a fost mult timp necunoscut, iar în ultimii doi ani are proporții limitate, în vreme ce statul, prin organizații special create și puternic subvenționate, face eforturi realiste pentru recalificarea și canalizarea mîinii de lucru disponibile, ca și pentru crearea de noi locuri de muncă.

Locuințele (în majoritatea lor proprietate individuală, construite de către cei mai mulți în cadrul unui sistem de cooperative și împrumuturi pe termen lung) sînt, probabil, problema cea mai acută a nivelului de trai suedez. Un muncitor, sau un inginer, sau un medic, așteaptă, deopotrivă, pînă la 4 și chiar mai mulți ani să le vină rîndul la construi-

rea unei locuințe, mai ales în marile orașe. Adică așteaptă să *schimbe* o locuință mai puțin bună, pentru una bună.

Concediile, această oază anuală de repaus și lumină, sînt, în mod gradat, firește, la îndemîna oricărui salariat. Cu eforturi de economie mai mari sau mai mici, orice salariat suedez își poate petrece concediul în insulele scandinave sau în Europa, de pe Costa del Sol pînă la Mamaia.

Așadar, pentru a trage, în fine, o concluzie: din punct de vedere strict material suedezii trăiesc, în majoritatea lor aproape absolută, bine, ceea ce este o urmare a 150 de ani de pace, a peste 60 de ani de industrializare intensivă

(Continuare în pag. 16)

Filarmonica din Stockholm, instituție muzicală în care unul dintre cei mai prețuiți artiști este dirijorul de origine română Sergiu Cilibidache.

a introducerii științei într-o industrie specializată și descentralizată, a înaltei productivități a economiei lor și, în plus, a unei organizări sociale în care parte din raclele clasice ale capitalismului au fost fie ameliorate, fie estompate.

*

Acestea fiind zise (mai ales în articolul nostru din săptămîna trecută), ne mai rămîne să oferim cîteva informații (minimale) despre dezvoltarea culturii suedeze, pentru a ne face o imagine completă despre realizările acestei țări dinamice — și pentru a numi, apoi, ceea ce credem a fi limitele acestor realizări.

Chiar și la prima vedere, politica cul-

turală care a cîștigat teren în Suedia impune cel puțin două reflecții: 1) În dezbaterile largă între diferite curente de cele mai variate orientări și nuanțe, tema este «ce trebuie să oferim publicului», în ce forme, cu ce conținut, și așa mai departe — nu «ce vrea publicul?». Nici un critic de teatru, de pildă, nu poate să arunce, în capul unei orientări, propriile sale păreri sub forma «așa cere opinia publică», pentru sfîntul motiv că, despre această opinie publică, se știe *precis, științific*, ce vrea.

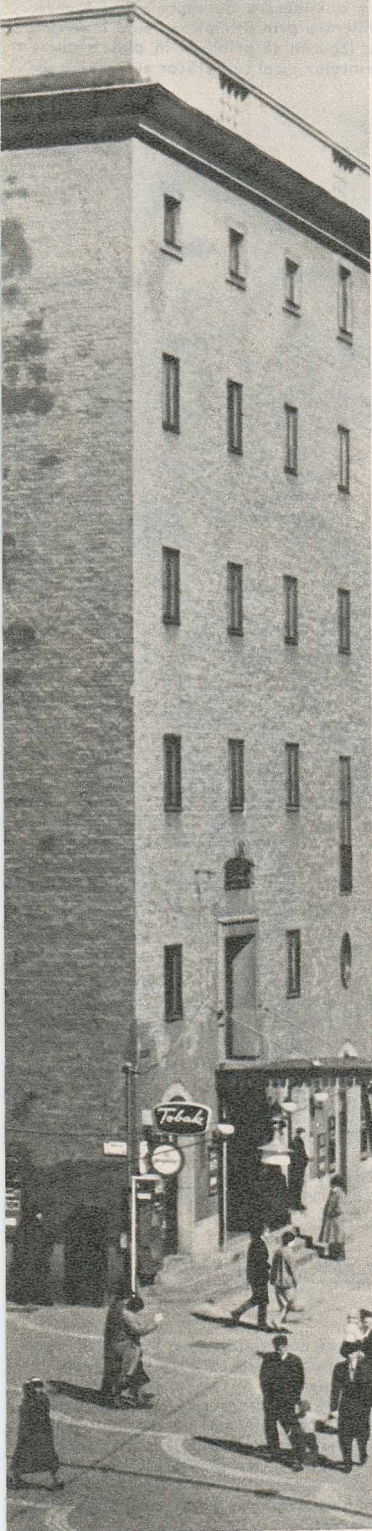
Unul din cele mai groase studii pe care mi-a fost dat să-l văd în Suedia, un volum cam cît o jumătate din Anuarul statistic, compus în egală măsură numai

din cifre și procente, era consacrat frecventării teatrelor din Stockholm, pe categorii sociale, pe genuri, pe curente artistice etc. Se știe exact cît și cine frecventează clasicii, se știe exact cît și cine prizează Eugen Ionesco. Pe aceste baze, toți factorii care-și aduc contribuția la elaborarea — în cazul de față — a repertoriilor, pot discuta serios. 2) Spre deosebire de țări mari și bogate din Occident, unde sprijinirea artelor se face (insuficient) prin subvenții de stat, suedezii aplică o concepție originală, pe care o voi explica prin exemplul cinematografului. În general, în Occident statul practică față de cinematograf o politică de impozite comparabilă cu cea

din domeniile pur comerciale. Și după ce cîștigă bani buni cu impozite mari, statul acordă industriilor cinematografice, sub formă de «prime», subvenții mai mari sau mai mici, ceea ce creează filmului o relație, practic, de subordonare, pe fondul concepției că «n-ar putea trăi fără ajutorul statului».

Publicul și realizatorii suedezi au impus o altă concepție: Este sau nu filmul o operă culturală de interes național? S-a răspuns — da! Trăgîndu-se toate consecințele, filmul a fost degrevat de impozite. Pe fiecare bilet — al unui film suedez sau străin — se percepe numai o taxă de 10%, care însă nu este vărsată ca impozit, ci încasată de Institutul

VIKINGII ȘI SOCIETATEA DE CONSUM

critică a contemporaneității, care n-ar fi fost posibilă în condițiile primatului criteriilor comerciale.

Această critică se exercită tot mai aprofundat la adresa a ceea ce se numește, în general, în Occident, «societate de consum».

Este vorba de societatea capitalistă ajunsă la un înalt nivel de dezvoltare industrială, în special, și economică, în general, în care idealul suprem ar putea fi formulat, pe scurt, «producem pentru a consuma», și anume, fiecare cât și cum poate, dacă poate.

Oricât modelul suedez al «societății de consum» ar fi ameliorat, în 35 de ani de guvernare social-democrată neîntreruptă, relațiile sociale, inegalitățile sociale, printr-o experiență stimabilă, unică, și după părerea unanimă nerepetabilă în nici o altă țară capitalistă, acest model, această «societate de consum» este supusă unei judecăți tot mai critice, traduse prin fenomenul de radicalizare de stînga, despre care, trebuie să repetăm, nu se poate afirma că este pe punctul să devină majoritar, dar care este cu atât mai semnificativ, acum, într-o țară care, din 1932 încoace, de pildă, n-a cunoscut nici o grevă notabilă.

Or, în iarna anului 1967 a fost cu greu evitată o grevă a 600 000 de metalurgiști, și încă, după opinia stîngii, spre regretul maselor muncitoare.

Ar fi neserios să tentez, după o vizită foarte scurtă și o studiere limitată a problemei, răspunsuri exhaustive la întrebarea privind motivele acestei radicalizări. Tot ce pot raporta cititorului sînt cîteva observații și reflecții.

Pare evident că, în actuala conjunctură internă și externă a economiei suedeze, este din ce în ce mai greu să fie echilibrate interesele dezvoltării, ale expansiunii și profitului industriei particulare, cu dezvoltarea necesară a realizărilor sociale colective (asigurări, învățămînt, locuințe, cultură), ca și cu politica, pînă

acum 2-3 ani indiscutabil eficiență de deplină folosire a forțelor de muncă, și a cărei eficiență este acum pusă în discuție, într-o anumită măsură, de realități.

Or, tocmai aceste realizări și o anumită permanență în dezvoltarea lor au asigurat, pînă nu demult, estompînd inegalitățile, relativa pace socială de care vorbeam.

Subiecte despre care sîntem asigurați că ar fi fost inimaginabile acum cîțiva ani în Suedia pentru necomuniști, și-au făcut intrarea în preocupările unei părți cu mult mai largi a opiniei publice. Trezesc cel mai viu interes experimentele țărilor socialiste. (În această ordine de idei, în presa suedeză s-au auzit largi ecouri în legătură cu hotărîrile Conferinței Naționale a partidului nostru privitoare la îmbunătățirea conducerii și organizării economiei.)

Se discută despre introducerea controlului muncitoresc în întreprinderi; se aud voci care cer participarea statului în industria particulară, ceea ce înseamnă, implicit, un anumit grad de planificare a economiei, de amestec public în întreprinderi particulare. De aici și pînă la naționalizare distanța e la fel de mare cît de la București la Stockholm, dar fapt rămîne că preocupările suscitute și mai ales răspîndirea lor sînt elemente noi în viața politică suedeză.

Tot așa cum rămîne un fapt că, de la 3,8% voturi în 1962, comuniștii suedezi au ajuns la 6,4% în 1966, dublîndu-și numărul de deputați în parlament și afirmîndu-se ca un partid de importanță națională.

Trebuie spus însă că, chiar neorganizată încă într-un partid sau situîndu-se, în cazul unor social-democrații, mai la stînga decît partidul pentru care votează, muncitori, intelectuali și o parte foarte importantă a tineretului suedez aparținînd diferitelor categorii sociale, parcurge un proces de radicalizare politică, ale cărui concluzii le va trage, cu siguranță, viitorul apropiat.

Am lăsat pentru la urmă poziția-cheie de pe care este atacată, în Suedia, «societatea de consum». Această poziție-cheie este războiul din Vietnam.

Mult timp și mulți suedezi s-au mîndrit cu similitudinile între dezvoltarea Suediei și nivelul Americii. La extrema dreaptă a acestei atitudini se putea auzi «Sintem al 51-lea stat al S.U.A.». La extrema stîngă a aceleiași atitudini se remarcă diferențele, în favoarea Suediei, pe planul cuceririlor sociale, dar mîndria de a fi la nivelul eficienței americane rămînea. Pe de altă parte, numărul mare al suedezielor care au emigrat în America, reușind acolo situații uneori strălucite, și alți factori, printre care rolul Americii în cel de-al doilea război mondial, alimentau sentimentele proamericane ale opiniei publice suedeze.

Lată de ce, fapt aparent paradoxal pentru o țară neutră, războiul Statelor Unite în Vietnam a devenit nu numai odios în Suedia, ceea ce s-a întîmplat, după cum știm, în toate țările lumii, dar a provocat și o adevărată criză de conștiință, aș îndrăzni să zic, națională: vechea prietenie a născut, aproape, un complex de culpabilitate, convertit în întrebări majore și, pentru unii, aproape dureroase. Dacă sistemul capitalist, gîndesc astăzi mulți în Suedia, poate naște orori ca războiul din Vietnam, atunci sistemul capitalist, implicit sistemul nostru capitalist, nu este bun.

Este cunoscută, și ne facem datoria din a o afirma încă o dată, aici, poziția de o înaltă etică internațională adoptată de guvernul suedez, de întreaga societate suedeză (mergînd, nuanțat, chiar pînă la partidele de dreapta) în problema Vietnamului.

Este mai puțin cunoscut, la noi, în ce măsură acest război a contribuit la procesul de radicalizare observabil azi în Suedia.

De unde se vede o dată mai mult cît de interdependente sînt conștiința și idealurile națiunilor acestui secol.

Un restaurant-cantină dintr-o mare uzină. În toate întreprinderile suedeze se lucrează pînă la orele 17-18.

suedez al filmului. Acest institut poate astfel subvenționa, în baza hotărîrilor uate de reprezentanți aleși ai profesiei, cu 30 pînă la 80 la sută din valoarea unui film, cu bani care-i aparțin de drept.

Lată de ce, dintre toate cinematografiile occidentale, cea suedeză este mai nclinată către căutare, în conținut și în formă, către inovație, către îndrăzneală: experimentează în drepturile ei, cinematografia experimentează pe banii ei.

Rezultă de aici opere de artă la fel de discutabile ca oricare alte opere de artă, lăcă e să luăm fiecare film în parte. Dar, în climatul astfel creat, tendința generală a cinematografului suedez se fixează tot mai mult într-o atitudine de dezbateră

CONFRUNTĂRI LA FAȚA LOCULUI

MOMENTE AMERICANE ÎN CARNETUL UNUI ACTOR

de Silviu STĂNCULESCU

Pentru cel care și le-a notat acolo, pe pământul american, astfel de momente — îngrămădite în carnet cu cuvinte prescurtate cum dă Dumnezeu, iar din când în când cu câte un desen în lege proprie — sînt, desigur, altceva, mult mai mult de cît un simplu material informativ și de amintire; printre altele, ele reprezintă — și cu asta nu spun nimic nou — confruntarea celor citite, auzite ori văzute... în filme, cu realitatea. Uneori este și o confruntare a legendelor pe care le purtăm cu noi fără știrea noastră, fără să vrem, mai ales de cînd se spune despre viață că este «ca-n filme».

Pentru cel care le citește însă acum, aici, nu știu ce-ar putea să însemne; poate o informație, două, în plus peste cele citite, auzite, văzute...

PE AICI AU TRECUT PAUL NEWMAN, JAMES DEAN, MARILYN N-A MAI AVUT TIMP

O clădire cit se poate de obișnuită, doar cu câteva etaje, în centrul New Yorkului. Pare o casă de locuit a unor oameni așezați. Pe aici au trecut, de aici au ieșit James Dean și Paul Newman, Montgomery Clift și Marlon Brando, Shelley Winters și Lee Remick, Jack Palance și Eva Marie Saint, marii actori ai filmului american de după 1950. Este faimosul Actor's Studio, școala de artă dramatică înființată de către Elia Kazan, Robert Lewis și Cheryl Crawford în 1947, în ziua de 3 iulie. Un an mai târziu, cel de-al doilea asociat a fost înlocuit de Lee Strasberg, directorul de la «Group Theatre». În decursul anilor, numele lui Strasberg avea să devină aproape sinonim cu cel al lui Actor's Studio.

Pe pereții birourilor și ai holului — fotografii ale foștilor elevi. Orice școală din lume se mîndrește cu gloriile sale. Actor's Studio are un motiv chiar ceva mai greu decît simpla glorie: subvențiile sale vin din partea acestor foști elevi, unii ajunși foarte departe. Frumos acord între generațiile de artiști!...

În 1961, cînd simțea că se înăbușă ca star, Marilyn Monroe a venit la Actor's Studio. Voia să devină, în primul rînd, actriță. Colegii ei își amintesc cum stătea, cuminte, în primele rînduri. Cît haz a făcut o anumită publicistică de scandal pe seama acestei imagini! Se pare totuși că Marilyn sosise prea tîrziu. Nu mai avea răbdare, nu pentru lecții, ci pentru viață.

La vizierul școlii surprinde mulțimea de anunțuri. Un fel de a spune «anunț», căci multe din ele au caracterul unui adevărat material de studiu. Sînt documentări lăsate la cererea elevilor, altele sînt comunicări adresate personal de către profesor. Cîteva bilete conțineau solicitări de programări pentru exerciții.

CUVINTELE VIN DE DEPARTE

O sală de vreo 20 m lungime și vreo 10 m lățime. Jumătate din ea este ocupată de scaune. Nici un podium. O clasă pentru școlari, nu o sală de teatru. (Doar în spate de tot, un fel de pantă ridicată cam la

vreo un metru și lată de 1,50 cm.) Acesta este studioul. Cînd am intrat noi, se aflau înăuntru 15 elevi (5-6 trecuți de 40 de ani). Au mai venit o dată cu noi încă 5, iar pe parcurs s-au mai furișat vreo 10 întirziți.

De 20 de ani Lee Strasberg nu obosește să ceară actorului punerea în mișcare a unor resorturi neprevăzute, nu mecanismul convențional al jocului obișnuit. Fără indoială, pentru americani a fost un mare noroc că au avut și au un astfel de profesor. Metoda lui generalizează și unifică — mi se pare mie — multe din practicile bune ale meseriei noastre. El a mers, aproape cu încăpăținare, împotriva tradiției care vrea ca actorul să încerce, mai bine-zis să reprezinte, o emoție reală. În locul ei a fost instalat procesul logic de re-creare a emoției, de includere a ei în mijlocul acțiunii. Interpretul trebuie nu să-și cunoască personajul pur și simplu, ci să-i deducă toate momentele care i-au precedat apariția în scenă, să-i știe marile lui probleme, micile capricii. Pentru evoluția propriu-zisă, cea de pe scenă, se lasă însă o considerabilă margine de improvizație. Lui Strasberg îi place să repete: «Nu anticipați. Nu trebuie să știți cum se termină piesa, ci s-o descoperiți o dată cu spectatorul. Cuvintele vin de departe. Numai după ce le-ai pronunțat trebuie să știi ce au vrut să spună». Cum se pot obține toate acestea? Printr-o neîncrețită și sistematică acțiune de disciplinare a sensibilității, a gândirii, a memoriei.

CÎND NU ȘTII CE SĂ FACI, MAI BINE SĂ NU FACI NICIC

Cînd am intrat pentru prima dată la lecțiile lui Strasberg — împreună cu cei 5 de care vorbeam mai sus — ne-am trezit în plin exercițiu actoricesc. Un băiat și o fată improvizară, pe o temă oarecare, o viitoare, o posibilă poveste de dragoste. Cei doi glumeau, el o lua în brațe, sărea cu ea, din cînd în cînd își aruncau unul altuia o mingiuță, făceau niște planuri de viitor. O senzație stăruia foarte clar: aceea că tinerii își doreau ca acest moment de început al iubirii să dureze cît mai mult. O dată exercițiul terminat, profesorul se adresează interpretelor cerîndu-le să completeze și direct intențiile jocului. Apoi sondează impresiile celor din sală. Unii erau de părere că nu a existat suficientă surpriză, alții se fereau să-și spună o părere categorică, motivînd că dacă pe actor îl cunosc bine, pe actriță o știu mai puțin. Abia pe urmă urma lecția lui Lee Strasberg, observațiile sale pe marginea exercițiului. (Totul este imprimat de un magnetofon aflat în vecinătatea profesorului.) Așa se învață la Actor's Studio, pe viu, numai pe viu. Transcriu cîteva din întrebările metodice și din notațiile lui Strasberg, așa cum aș cita dintr-un curs ținut la catedră: «Ce s-a întîmplat cu oamenii aceștia pînă în clipa cînd îi cunoaștem? Trebuie să le intuim trecutul din ceva..., viața ne dă numai situații, aparențe, teatrul trebuie să dea și amănuntele realității, imaginea ei completă... Actorul trebuie să vină în fața noastră absolut liber, să nu fie stăpînit, obsedat de ceea ce urmează, de ceea ce are de făcut... Cînd nu știi ce să faci, mai bine să nu faci nimic... Cînd minți, să crezi și tu. Ca să te poți supăra cînd nu ești

crezut că n-ai mințit, trebuie să crezi mai întîi tu»...

Exercițiul în sine a durat de la 11,10 la 11,35. Discuțiile — de la 11,35 la 12,25.

În timp ce profesorul Strasberg își susținea lecția sa fără titluri și capitole, am observat, în fundul sălii, o fată blondă, îmbrăcată în blue-jeans care, după ce și-a scos haina de pe ea, a aruncat-o jos, apoi

graf, căutările lui fiind aplecate asupra Actorului, a pregătit, mai ales, interpreti de film. Nu e nici o mirare aici. Puterea aparatului de filmat — putere care uneori depășește posibilitatea noastră de control — de a smulge toate vălurile de pe fața actorului se întîlnește cu acel apel statornic la o eliberare de orice constrîngere. O eliberare prin disciplină. Cînd încercăm și nu izbutim să prindem în plasa subțire a cuvintelor jocul tulburător al lui Montgo-

Într-o pauză de filmare la «Sweet Charity»: Shirley Mc Laine împreună cu oaspeții români, actorul Silviu Stănculescu și criticul Valeriu Ripeanu (în dreapta, translatorul).

a împins-o cu piciorul. Hm... Apoi și-a luat batiful, l-a agățat de ceva, pe perete, și a început să-și caute acea poziție din care să-l ia cu cît mai mult efort. Cred că toate acestea fac parte din ceea ce se cheamă la Actor's Studio «exercițiul obiectului», mișcări care prin repetiții îndelungate duc în cele din urmă la o percepere senzorială a unui obiect inexistent pe scenă: o carte, o fereastră, o ceașcă cu cafea. Fata și-a încheiat încălzirea, ca să spunem așa, de fapt un fel de pregătire pentru drumul pe care-l avea de parcurs ulterior, cu cîteva relaxări în stil apropiat de Yoga.

Pe această acțiune de teatru din California aveam s-o văd apoi în plină desfășurare a temei cu care se prezenta în fața profesorului: o interpretare a unui fragment din «Sfînta Ioana» a lui B. Shaw. Și-a terminat exercițiul, după cite mi-am dat seama atunci, sfîșiată, doborîită de gînduri, de incertitudini. Strasberg a venit cu o ploaie de observații. «Nu s-a văzut că ești prea amenințată... Unde este oboseala nopții de nesomn? Ce te-a făcut să ingenuchezi?... Ideea de sfîntă trebuie să vină înapoi noi, să ne fie dată, nu comunicată. Așa, comunicînd-o, rămîi doar o actriță». Profesorul o sfătua apoi să fie mai atentă la procesul de eliberare logică a emoțiilor, să lucreze mai mult în acest sens, să aibă grijă ca o stare să nu o mai ia înaintea altelei. Ii recomanda, de asemenea, să nu pună atîta preț pe cuvinte, care sînt comunicări, ci pe sugerarea prin amănunte a stărilor.

Stanislavski nu iubea prea mult cinematograful, de aceea nu se gîndea la el atunci cînd își educa elevii. Strasberg, fără să teoretizeze insistent asupra deosebirilor dintre actorul de teatru și cel de cinematograf

mery Clift ori Paul Newman, trebuie să ne gîndim neapărat la chinurile disciplinei.

Dincolo de Studio, Lee Strasberg vorbește puțin, pentru că nu vrea. Ii place să observe pe alții. În afară de aceasta, nu dorește să lase impresia că se consideră un teoretician, un șef de școală, ci doar un om care iubește teatrul, arta interpretării, în general. Un om care o apără, care ține să o apropie de condițiile adevărului și care se străduiește să-i facă și pe alții s-o iubească.

AICI S-AR PUTEA FACE FILME PENTRU TOT MAPAMONDUL...

...Asta îți spui după ce vizitezi, fie și «à l'américain», cîteva din platourile de la Hollywood. Fiecare casă de filme are peste 10 platouri și, pe lângă ele, «exterior» cit niște adevărate orașe. Și totuși casele americane filmează din ce în ce mai des, în ultima vreme, în Europa; închiriază studiouri în Franța, în Spania, Italia, Anglia. Pare absolut nefiresc la prima vedere. Cauzele sînt multe, depășesc domeniul artei, intră în cel al economiei politice. Aș aminti însă un singur și mare motiv: mina de lucru, de la mașinist pînă la vedetă, este mult mai ieftină în Europa.

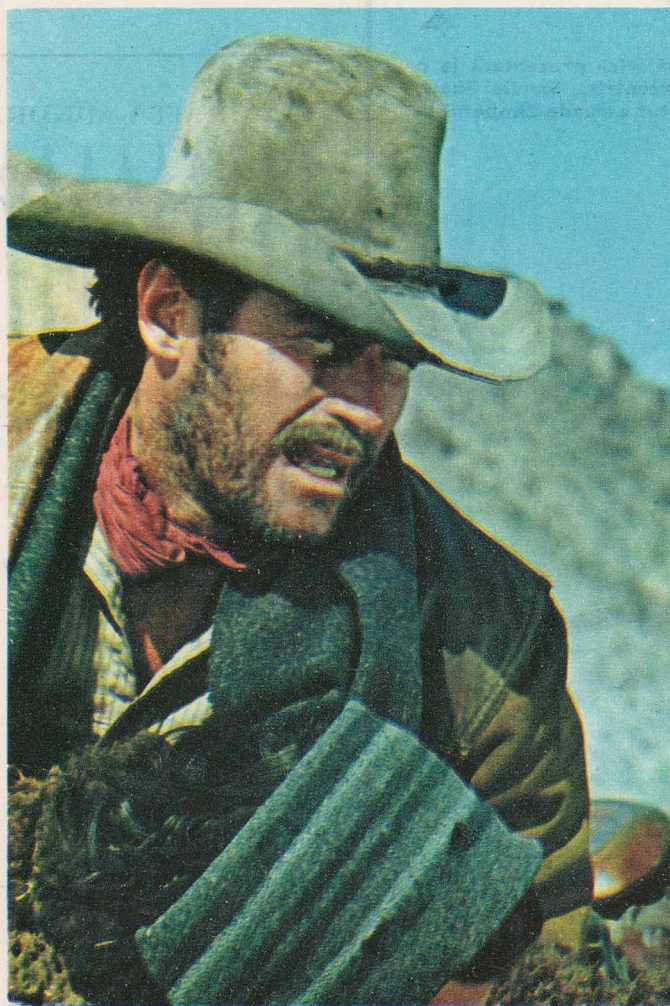
Unul din muzeele uriașe ale Hollywoodului: decorurile marilor sale filme. Nu se distrug, se transformă pe ici, pe colo, pentru a fi folosite și în alte filme. Așa se face că, ieșind de pe un platou, te poți plimba printr-un oraș tip western, cu saloon și birou al șerifului, ori în piața unde vindea flori Eliza Doolittle din «My Fair Lady». Orice s-ar spune, Hollywoodul

a știut, la vremea lui, să ne facă să simțim frumusețea materială a decorului.

*
La ora vizitei noastre, studioul Universal Picture părea cel mai animat. Acolo i-am întâlnit pe Shirley Mc Laine și pe Sammy Davis filmând în «Sweet Charity». Mi-a plăcut totdeauna să cred că marile vedete au alt chip spiritual decât cel cu care ne bombardează mecanismul publi-

▲ Una din speranțele actricești ale cinematografului american: Candice Bergen. A debutat în filmul lui Sidney Lumet, «Grupul». Au «răpit-o» însă, în ultimul timp, europenii. Mai precis, Kakoyanis pentru filmul «Ziua în care vor ieși pești» (ne-a fost fâgăduit și nouă) și Claude Lelouch cu al său «A trăi pentru a trăi».

▲ Charlton Heston («Marele spectacol», «Agonie și extază»), președintele Asociației actorilor de film, într-o scenă din «Will Penny», producție recent realizată de Tom Gries în studiourile Paramount.

ciar. Shirley întrece însă orice inchipuire. Este ușor să spui despre un actor că este simplu, în viața de toate zilele. A ajuns un loc comun. Ea este simplă cu inteligență, nu se simte prost dacă-i vorbești despre ea; este îndatoritoare, generoasă, directă. Și-a amintit cu vădită plăcere de oamenii pe care i-a cunoscut în România.

*
În timpul unei mese luate la restaurantul studiourilor Warner Brothers — devenite Warner Brothers Seven Arts — sîntem anunțați, cu multă politețe și cu scuzele de rigoare, că nu ni se va servi nimic alcoolice. Primit și o explicație. Această interdicție categorică datează dintr-o zi anume, cînd Humphrey Bogart și James Cagney au întârziat la filmări din cauza unui păhărel în plus.

*
Un băiat blond, cu ochi foarte albaștri, trece îngîndurat pe lângă noi. Mai-mai să nu-l recunoșc: era Steeve McQueen, unul din «Cei șapte magnifici». Pare mai puțin înalt decît bănuiam. A intrat pe o ușă de care era agățată inscripția: «Steeve McQueen, producător». Tot mai mulți actori americani se îndreaptă către producția de filme. Paul Newman a ales însă regia. Cînd i-am solicitat o întrevvedere era ocupat pînă peste cap cu montarea filmului realizat de el.

*
Cinematograful american există. Cel hollywoodian însă, în accepția clasică a cuvîntului, cinematograful pe care criticul J.P. Coussodon îl numea «un produs barbar și extravagant al civilizației nord-americane», aparține trecutului. De ce? Răspunsul ține, într-un fel, de mitologia cinematografiei.

tv

printre arte

Din fiecare o sută de telespectatori, cîți au deprindea de a citi cărți de literatură, cîți frecventează curent cinematografele, cîți merg la teatru, cîți vizitează expozițiile de artă plastică și cîți urmăresc concertele simfonice? Dacă și-ar pune asemenea întrebări, probabil că televiziunea ar doza mai judicios emisiunile, urmărind informarea și îndrumarea gustului în fiecare dintre aceste domenii. De ani de zile se manifestă însă disproporții și discrepante care unilateralizează programele, micșorînd nemotivat numărul celor cărora li se adresează.

Privit în sine, «Curierul artelor» este un lucru bun. În structura generală a programelor de televiziune apare însă ca un obiect de lux într-o casă în care lipsesc obiectele de strictă necesitate. El cuprinde, de pildă, rubrica «Metronom», consacrată manifestărilor muzicale din săptămîna precedentă, dar este lipsit de o rubrică intitulată, să zicem, «Ecran», care să recomande filmele din săptămîna următoare. «Metronomul» — corect realizat — este aproape total inefficient. Marea majoritate a manifestărilor muzicale la care se referă sînt unicate. Cine a fost la concert nu mai are nevoie de comentarea lui decît cel mult pentru o confruntare a impresiilor. Pentru cei care n-au asistat la concert, «Metronomul» nu poate constitui o invitație. Concertele nu se repetă. Doar prezentarea premierelor de la operă și operetă (deși eu nu le-aș fi inclus pe acestea din urmă în rubrica muzicală a «Curierului artelor») este de natură să îndemne la o vizionare directă. Ar fi fost preferabil să se păstreze mai vechea «Cronică a discului», îmbogățită eventual cu unele incursiuni în viața muzicală a Capitalei, pe cît posibil orientată nu spre trecut ci spre viitor. Fără a contesta însemnătatea oricărei acțiuni, cît de modeste, urmărind stimularea interesului general față de muzică, am convingerea că cel mai bun serviciu pe care l-ar putea face televiziunea cauzei culturii muzicale ar fi înmulțirea emisiunilor atractive de muzică bună. Concertul de duminică dimineața este prost plasat, intrucît concurează cu concertele radiodifuzate. Alte emisiuni de muzică simfonică sau de cameră apar doar incidental, de exemplu cînd se programează rubrica «Mari interpreți». Ciclu consacrat istoriei muzicii are un caracter cam arid. Pe scurt, muzica simfonică nu și-a găsit încă locul convenit în configurația programelor dar ocupă în schimb, în «Curierul artelor», un post pentru care ar fi trebuit să se acorde precădere altor solicitanți. Am citat filmul, s-ar putea adăuga cartea.

Am auzit că avancența premierelor cinematografice ar fi cu neputință de realizat deoarece Direcția difuzării filmelor nu acceptă să pună la dispoziție fragmentele de filme necesare decît cu condiția ca nici unul dintre ele să nu fie criticat. Pentru reclamă da, le-ar oferi, dar pentru a ilustra cronici serioase — cu nici un chip. Înțeleg că cei ce ne barează de atîția ani accesul la marile creații ale cinematografului mondiale, impunîndu-ne în schimb producții alese după un gust mai mult decît discutabil, nu apreciază opiniile obiective despre selecția lor. Cum nu au posibilitatea de a censura activitatea cronicarilor de la gazete, se mulțumesc s-o prevină pe cea a eventualilor cronicari ai televiziunii. Nu înțeleg însă cum de n-a reușit televiziunea să depășească acest obstacol cu ajutorul unor foruri culturale superioare. Și mă întreb dacă nu cumva e vorba și de o oarecare lipsă de interes față de această activitate, care poate da multă bătaie de cap. La urma urmelor, lipsa unei «Vitrine a cărții» nu se poate explica prin inaccesibilitatea volumelor de literatură. Nici o editură nu interzice achiziționarea lor, de critici literari nu ducem lipsă, actori și regizori care să ecranizeze episoade semnificative s-ar mai găsi. În ambele cazuri, absența televiziunii e cu atît mai regretabilă cu cît e mai mare numărul telespectatorilor care ar dori o îndrumare competentă. Și, în ambele cazuri, motivul fundamental al absenței mi se pare a fi dorința de a evita terenul uneori alunecos, semănat cu obstacole de tot felul, al fenomenului cultural actual. Rubricile literare se refugiază în zonele defrișate, calme, ale trecutului. După genericul scris cu litere arhaice al emisiunii «Mult e dulce și frumoasă», urmează lecții, adesea interesante, de lingvistică, filologie, istorie a literaturii, teorie literară. «Ecranul literar», care debutase promițător, a început și el să oculească zona contemporaneității. Prestigiul și farmecul personal al personalităților culturale invitate să susțină aceste rubrici, competența lor, nu ne pot face să uităm că televiziunea continuă să nu-și îndeplinească obligația primordială de a îndruma cu spirit de răspundere spectatorii pe tărîmul literelor și al altor forme ale culturii de masă. Despre rubricile «Gong» și «Atelier» — altă dată.

Felicia ANTIF

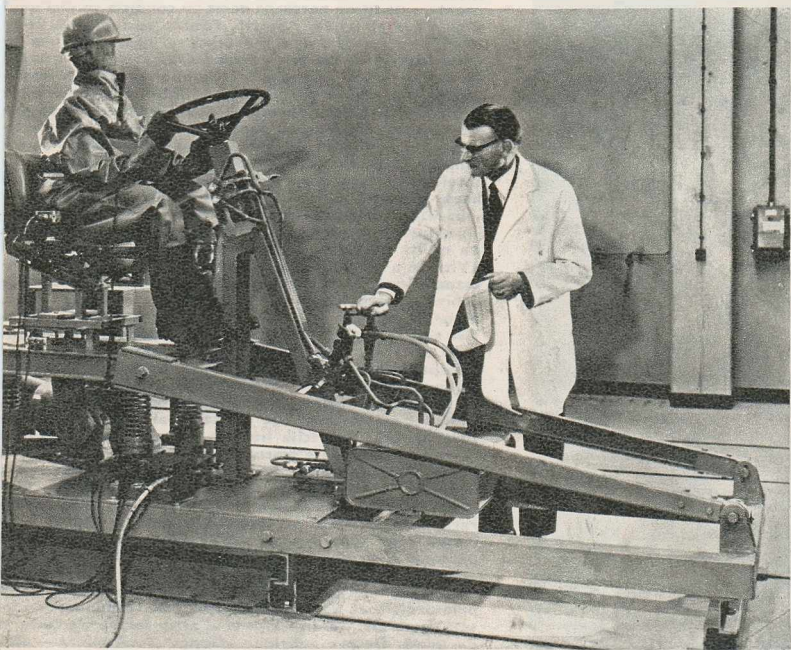
P.S. M-a mîhnit opinia exprimată de scriitorul Ion Hobana în numărul precedent al «Flacării». Cronică intitulată «Mistica farfuriilor zburătoare» n-a fost «o brutală încercare de intimidare a televiziunii» ci, ca de obicei, o încercare de a contribui prietenește la o cît mai înaltă țînută a emisiunii. Nu sînt de acord cu modalitatea polemică bazată pe punerea sub semnul întrebării a unei credințe și a competenței celui ce emite o judecată critică. Fondul problemei merită însă o discuție mai amplă și îmi rezerv dreptul de a-mi expune punctul de vedere în cadrul anchetei pe care «Flacăra» o va publica într-un număr viitor.

FLACĂRA VARIETAȚI

LIPSESC FURSECURILE...

«Tea Time» (ora ceaiului) se cheamă această «pălărie» prezentată la o expoziție londoneză de primăvară. Dacă nici excentrica Sandie Shaw, «cîntăreața desculță», membră în juriu, nu și-a putut ascunde zîmbetul la vederea ridicolului model...

OSKAR, ALTRUISTUL...

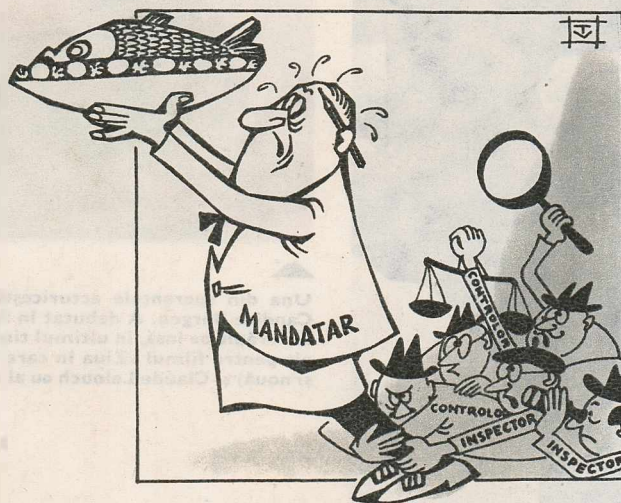
24 ore pe zi tremură Oskar pentru securitatea și sănătatea altora. Păpușa experimentală, de mărimea unui om, este dotată în interior cu imitații perfecte ale organelor omenеști, conexate unor aparate electrice de măsurătoare. Fotografia înfățișează clipa în care se înregistrează zdrcinările stomacului lui Oskar, în timp ce șade în fața volanului, pe scaunul vibrant. Acesta simulează mersul hurducat al unui tractor peste ogoare. Testul îi servește inventatorului lui Oskar, inginerul de electronică Sengewitz, la îmbunătățirea unui scaun confortabil construit de el pentru tractoare. Noul scaun urmează să provoace oscilații atât de reduse încît să nu fie dăunătoare sănătății conducătorului.

UMOR

V. TIMOC

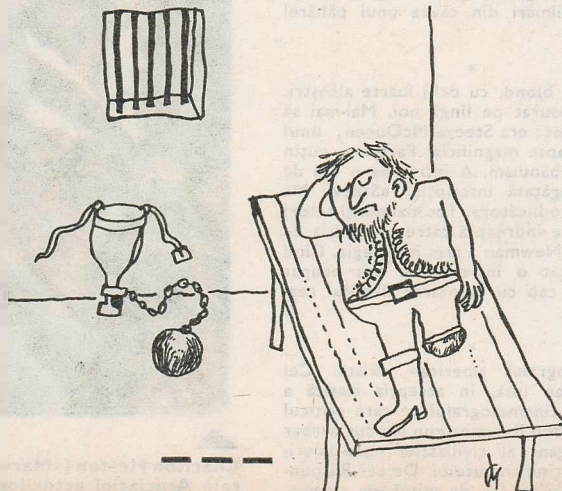

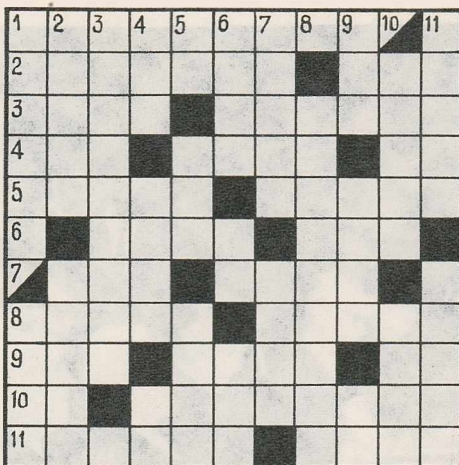
— Problema asta, stimată doamnă, o veți discuta cu soția mea. Eu nu mă amestec unde nu-mi fierbe oala!...

— Vineee!

V. CRĂITĂ-MÎNDRĂ

PRIER

ORIZONTAL: 1) Se asortează de-butului lui prier. 2) Primăvara pe o-goare (pl.) — Plantă dată... în pîrg! 3) Vestitori — A trata cu deosebită căldură (fig.). 4) Interjecție — Floare la ureche — E întâi!... 5) Nu-și răcește gura fără rost — Vene clocotitoare ale primăverii. 6) Prinse în trunchi — Cită frunză și iarbă. 7) Florar popular — Susținător vegetal. 8) Vijelie, avînt, explozie primăvărată — Sînt în stare să nu-și dea nici măcar duhul. 9) Dege-tul mijlociu! — Privește... — ...Un viitor boboc. 10) Zeul rebusiștilor! — Cimpul cu oile. 11) A da căldură și lumină — Cu iuteală.

VERTICAL: 1) Mărțișoare din țările

calde — Puricii șesului. 2) Se transmit cu buchetele — Un boboc de floare. 3) Păsările sezonului. 4) Armăsari do-brogeni — Ies din iernat cu blană (sing.) — Di, înapoi! 5) Un leu mai mic! — Moșul pentru care sună deșteptarea — Parte a corpului (pl.). 6) Vinător de inimi — Superbe! — Plasă de pescuit. 7) «Zăpada» primăverii — Primăvara-și numără bobocii. 8) Veșnic tînăra mi-reasă a anului. 9) Descătușatele vremii — A arunca privirile — Mărțișor pentru toată lumea. 10) Pe un picior de plai (pl.) — Excursia celor harnice. 11) Stîn-jeni de... grădină — Suplețe montană (pl.).

T. MICHINICI

● PUNCT

● SI DE LA CAPĂT

● O plajă din apropierea Bangkokului a devenit celebră și atrage în ultima vreme numeroși vizitatori din toată lumea, datorită existenței unor peștișori de-a dreptul năzdrăvani. De îndată ce zăresc pe mal un om cu țigara aprinsă, acești peștișori țîșnesc la suprafață și proiectează din gură, ca dintr-o pușcă, o picătură de apă care nimereste fără greș capătul aprins al țigării.

● După o serie de eșecuri în pre-ziunea vremii, meteorologul televiziunii spaniole a anunțat, într-una din emisiunile recente, că a doua zi va ploua cu certitudine în toată țara, adăugînd că dacă prognoza lui nu se va adevăra nici de astă dată își va rade mustața. La emisiunea următoare telespectatorii l-au văzut... cu mustața rasă.

● La Galveston, în Statele Unite, s-a născut un copil-fenomen care la vârsta de trei luni a început să articuleze cuvinte perfect inteligibile. Medicii pediatri studiază cu mult interes acest caz de precocitate, unic în lume.

● Într-un studiu consacrat evoluției invențiilor, un grup de cercetători americani consemnează că singurul obiect care n-a suferit nici o modificare de cînd a apărut și pînă azi este clama de prins hîrtii. Aceasta a fost inventată în evul mediu și de atunci pînă în zilele noastre nimeni nu s-a gîndit să-i aducă vreo îmbunătățire.

● «Cele mai frumoase nuduri ale secolului XX» este titlul unei expoziții care se va deschide la Paris în luna mai. Vor fi expuse șapte tablouri semnate de Braque, Bonnard, Modigliani, Matisse, Renoir, Cézanne și Picasso.

● Pentru a preveni degradarea celebrelor picturi preistorice din grotlele de la Altamira (Spania) din cauza excesului de bioxid de carbon emanat de mulțimea mare de vizitatori, se va instala un aparat electronic care va semnaliza în permanență compoziția aerului și numărul de vizitatori care pot fi admiși.

● Pentru a asigura un serviciu cât mai rapid, cîteva restaurante din Austria au dotat chelnerii și bucătăriile cu aparate de radiotransmisie.

● Mexicana Maria del Castillo, în vîrstă de 34 ani, a vrut probabil s-o întrecă pe faimoasa mamă a gemenilor Dionne. Ea a făcut șase gemeni, dar din aceștia trei s-au născut morți iar ceilalți trei n-au trăit decît cîteva ore.

COLIERUL DE PERLE

SCRISORI PE ADRESA ADMINISTRATIEI...

● «Fiind însoțit cu o fată de șapte ani, sîntem la începutul căsătoriei noastre...»

● (Răspuns pe un chestionar administrativ, la prima rubrică): «Născut... Da!»

● «Victima s-a servit de o lamă de ras pentru a-și deschide pulsul.»

● «Este vorba de o femeie grasă, cu față congestionată, foarte corporativă.»

● «Pot să vă afirm că am o voce de centaur.»

● «Vă rog să binevoiți a-mi preciza ora exactă la care pleacă trenul de 20 și 32 pentru Nantes.»

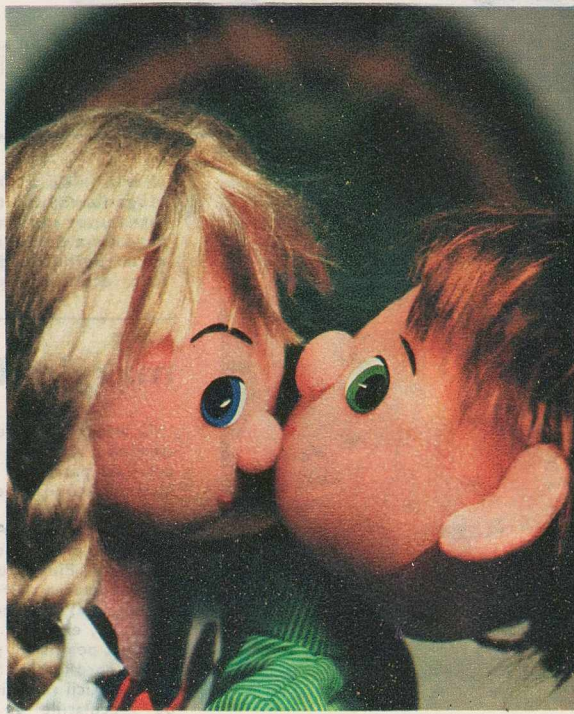
● «Dorim să petrecem vacanța într-o stațiune balneară pe malul Ronului.»

● «Șoferul anunță că va coti la stînga și, contrar prevederilor mele, coti la stînga.»

(După Jean Charles «Les nouvelles perles du facteur»)

MEȘTEȘUG

Fotografii de Gabriela COCORA și Sorin DAN

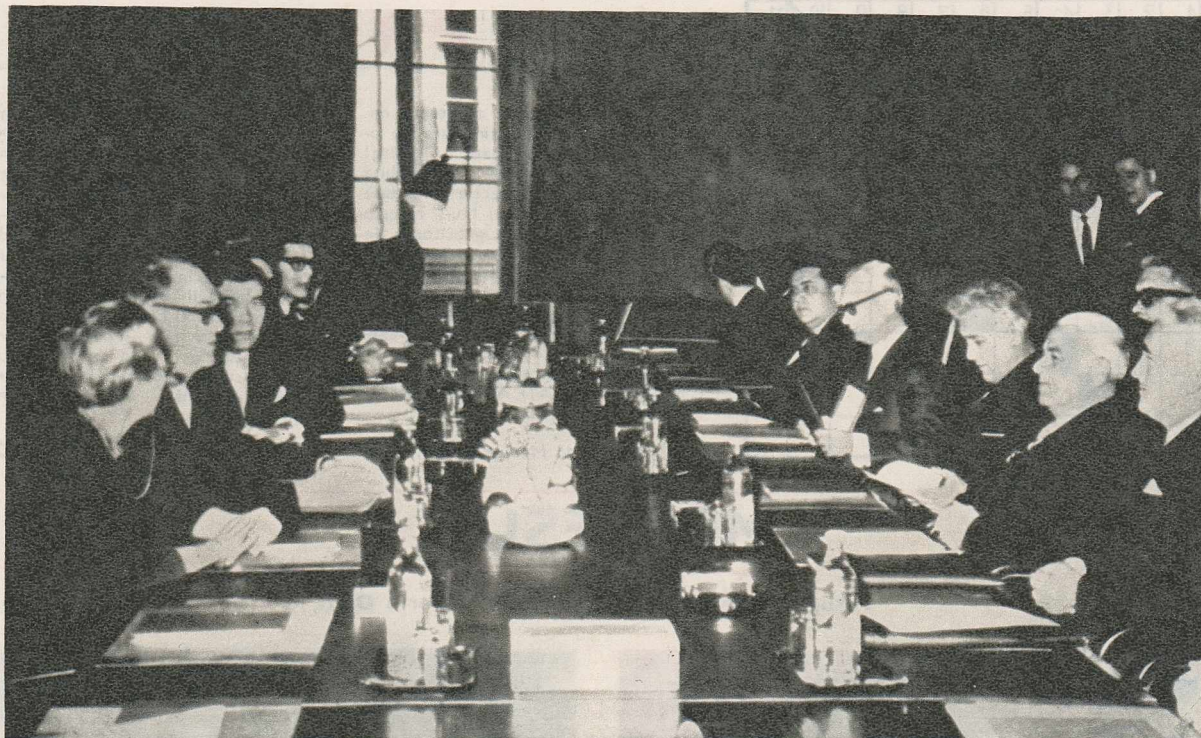

cadran international

Timp de câteva zile în cursul acestei săptămâni, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, însoțit de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, a făcut o vizită oficială în Suedia, la invitația guvernului acestei țări.

«Ultimii ani — a subliniat președintele Consiliului de Miniștri al României, Ion Gheorghe Maurer, în toastul rostit la dineul oferit de primul ministru al Suediei, Tage Erlander — au cunoscut așezarea unor temelii, după părerea noastră trainice, pentru dezvoltarea relațiilor prietenești dintre țările noastre. Sintem bucuroși să constatăm că aceste relații înregistrează o continuă diversificare — prin legăturile comerciale în continuă creștere, prin schimburile culturale tot mai frecvente, prin rodnică colaborare în Organizația Națiunilor Unite și a altor organisme internaționale, prin vizitele și contactele directe între reprezentanții statelor noastre».

În fotografie: aspect de la convorbirile oficiale între președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, și primul ministru al Suediei, Tage Erlander.

«Perla albă a Oceanului Indian» — astfel a fost denumit, încă din vechime, Mogadiscio, capitala Somaliei. Pitorească îmbinare de vechi și nou — în vecinătatea unor moschei datînd din urmă cu un mileniu poți întîlni clădiri moderne — orașul s-a dezvoltat mult, ca și întreaga țară de altfel, în cei opt ani de la eliberarea Somaliei de sub dominația colonialistă, devenind principalul centru politic, economic și cultural al țării.

marginalii

O afacere în care bagi 47 milioane lire sterline și în opt ani obții un câștig mai mare decît de patru ori suma investită — iată ultima descoperire economică a guvernului sud-african.

Se cunoaște că Africa de sud este cea mai mare producătoare de aur din lumea capitalistă. Pînă la un anumit preț de cost și exploatarea aurului se poate dovedi nerentabilă. De aceea, pînă la ultima febră a aurului, exista în Africa de sud un plan eșalonat pe opt ani pentru închiderea unor mine neprofitabile. Situația creată ca urmare a politicii financiare americane, însoțită de speculațiile cu aurul, a determinat transformarea acestui plan de lichidare într-unul de dezvoltare. Se scontează că chiar și asemenea mine, ca urmare a perspectivelor creșterii prețului aurului, pot să aducă în opt ani beneficii în valoare de 190 milioane lire sterline și chiar mai mult. Calculul este făcut numai pentru minele care urmau să fie închise. Africa de sud vinde însă aur și din altele, mai rentabile. Și totul, spre dezolarea americanilor, va fi vîndut la piața liberă.

*

Recent, la Bonn, s-a încheiat un acord între Anglia și Republica Federală a Germaniei pentru acoperirea în valută străină a celor 92 milioane lire cheltuite pentru întreținerea trupelor britanice staționate pe teritoriul vest-german. Ziarul «Daily Telegraph» este de părere că Anglia a făcut anul acesta o afacere mult mai proastă decît în anul trecut, întrucît «contribuabilul englez va trebui să acopere mai bine de jumătate din cheltuieli».

Conservatorii nu pot uita, scrie același ziar, că atunci cînd actualul premier englez se afla în opoziție a promis că, în cazul că va prelua puterea, îi va face pe vest-germani să plătească mai mult decît în timpul guvernării conservatoare. De fapt, cea mai mare ușurare pentru contribuabili ar fi reîntoarcerea trupelor acasă. Atît pentru cei din Anglia cît și pentru cei din R.F. a Germaniei.

*

Într-un ziar studențesc american a apărut la Mica publicitate următorul anunț: «Pierdut patru bombe cu hidrogen în apropiere de Groenlanda. Dacă le găsiți, anunțați la numărul 456-141».

Numărul aparține Casei Albe. Se spune că foarte mulți au telefonat nu pentru a anunța găsirea obiectelor pierdute ci pentru a afla dacă s-au mai înregistrat și alte pierderi asemănătoare. Nu știm dacă numărul de

telefon a fost schimbat, dar politica transportării și amplasării de asemenea bombe pe teritorii străine continuă.

Nicolae URECHE

au venit ploile...

Plouă, o ploaie care nu conține și care transformă șoselele în mlaștini impenetrabile, care înghite așezările izolate și care proiectează la dimensiuni înfricoșătoare umbra suferinței. Este anotimpul care paralizăază zone întinse ale Nigeriei. Anotimpul acesta neprietenos găsește țara în plin război. Au trecut nouă luni istovitoare și ostilitățile, care pentru unii păreau a fi o banală înfruntare, s-au prelungit peste toate pronosticurile. Biafra secesionistă a suferit înfrîngerii, a pierdut majoritatea orașelor și a centrelor ei vitale, dar continuă să reziste cu o îndrîjire pe care corespondenții de presă o semnalează cotidian. Enugu, Onitsha, Calabar se găsesc în mîinile armatei federale. Trupele lui Gowon au ajuns la porțile ultimului bastion biafrez — Port Harcourt. Căderea acestui oraș ar însemna sfîrșitul aventurii lui Ojukwu, ultima pagină a sîngerosului război. Însă Port Harcourt reprezintă o formidabilă fortăreață amenajată nu numai de mîna omului ci și de capriciile naturii. Terenurile mlaștinoase din jurul orașului ușurează sarcina apărătorilor și exasperă pe atacanți. Optimismul unui ziar din Lagos care afirma că ocuparea lui Port Harcourt «este o chestiune de ore» pare exagerat. S-ar putea ca trupele federale să ocupe orașul (mai devreme sau mai tîrziu), dar această posibilă victorie va fi extrem de costisitoare. Cu toate insuccesele, Biafra continuă să lupte și chiar să contraatace, cum se întîmplă pe frontul de la Onitsha. Dincolo de considerentele care pe bună dreptate sînt în general invocate în legătură cu nașterea Biafrei (ambițiile personale ale lui Ojukwu, interesele economice străine etc.) există și unul determinat de resentimentele tribului ivo, victimă a fanatismului întreținut de forțele retrograde dornice să păstreze Nigeria în orbita lor. Ceea ce se întîmplă în Nigeria reamintește Africii consecințele colonialismului și dezvăluie dificultățile incomensurabile de care se lovește noile state, chiar după ce și-au cucerit independența. Este o realitate pe care locuitorii continentului negru fără îndoială o vor evoca cînd, la 15 aprilie, celebrează «Ziua libertății Africii».

Lunile de război din Nigeria au secătuit visteria ambelor părți, au dezrădăcinat

CRONICA DE TREI SECUNDE

TEZA D-NEI COOPE

Un ziar francez înserează la rubrica umoristică intitulată: «Cei serioși sînt nu citească...» (mai literar: «Nu-i pentru cei serioși...») știrea că o biologisă de la Universitatea din Birmingham, Elisabeth Coope, lucrează la o teză prin care va dovedi că studiul piciorului, la femei, poate duce la caracterizări foarte științifice. Savanta a selecționat 1 000 perechi de membre inferioare feminine, dintre care 400 vor ajuta la determinarea caracteristicilor geografice iar celelalte 600 la fixarea clasei sociale. Cu alte cuvinte, d-na Coope spune coxuatelor ei: «Arătați-mi piciorul și vă voi spune cine sînteți și de unde veniți...». Pînă acum, pentru asemenea precizări se utilizau — după cum se știe — ochii, fruntea, uneori glasul, ca să nu mai vorbim de grafologie. Ingenioși cum sîntem și devorați de spiritul cunoașterii exacte, iată că descoperim noi zone de expresivitate științifică ale corpului omnesc. Piciorul feminin — și cită paezie sublimă s-a făcut pe seama lui! — ne poate duce, deci, la geografie și biografie. N-ar fi imposibil să ajungem la studiul cotului — cu care s-au operat prea multe ironii lejere — pentru a trage grave concluzii genealogice. Cine știe... S-ar putea ca și degetul mic, sau vertebra a șaptea, sau mîseaua de mînt, sau nara stîngă să devină capabile în a oferi date interesante despre trecutul și apartenența climatică a fiecărui om. Pe acest drum al noilor semnificații științifi-

fic ascunse în celele noastre va veni vremea cînd și umbra va avea ceva de spus, de mărturisit, de «semnificat». Bravo. Problema e frumașă. Problema e serioasă. Nu văd de ce oamenii serioși nu s-ar gîndi la ea. Căci nu-i de ris.

ZERO ȘI INDIVIDUL

Azi, cînd atîtea cifre catastrofale sau catastrofice (tone de bombe, rezervați chemați sub drapel, case distruse în cutremure etc.) se rotunjesc cu inima ușoară pentru a căpăta acel stupid prestigiu al multor zerouri în coadă — e o adevărată plăcere să citești cifrele spectatorilor la meciurile englezești de fotbal. Nu atît pentru proporții, cît mai ales pentru exactitatea lor, pentru scrupulul uluitor cu care omul e sacotit la unitate. În cupa Angliei, meciul Tottenham-Liverpool a avut 53 653 de spectatori. Arsenal-Birmingham — 51 526 de oameni. Chelsea-Sheffield Wednesday — 55 013 privitori. Nu 55 de mii în cap, nu, 55 de mii și 13 oameni, și acești 13 după zeroul care indică sutele sună mai straniu și mai vibrant decît dacă s-ar fi anunțat că au participat 5 000 000. Naiv cum sînt, și bolnav de fotbal, mă gîndesc că niciodată n-am citit cifra exactă a morților din ultimul război mondial, cifra pînă la unitate, pînă la ultima ființă. Naiv cum sînt, mă gîndesc că această rigoare în exactitate ar fi schimbat ceva pe chipul capricios al păcii.

Radu COSAȘU

sute de mii de oameni obligați să pribegască, au adus în nenumărate familii durerea morții. Beligeranții se arată de pe acum extenuați, deși declarațiile lor continuă să fie intransigente. Ojukwu promite, pe calea undelor, «apropiatul succes al luptei noastre», însă, concomitent, emisarii săi încearcă să obțină încheierea păcii. De astă dată, Ojukwu nu mai pune condiții. Dorește, pur și simplu, pace.

Ploile care au început, ca și oboseala beligeranților, promt o încetinire a lupte-

lor și, poate, o soluție de compromis. Dar, deocamdată, autoritățile federale n-au renunțat la ideea atrăgătoare de a ocupa Port Harcourt, iar bafrezii au scos din arsenalul lor napalmul spre a-l folosi asupra orașului Onitsha. Ceea ce nu netezește drumul spre compromisul sugerat cu insistență de Biafra. Oare inamicii de astăzi nu se pot așeza, mâine, în jurul aceleiași mese a tratativelor?

M. RAMURĂ

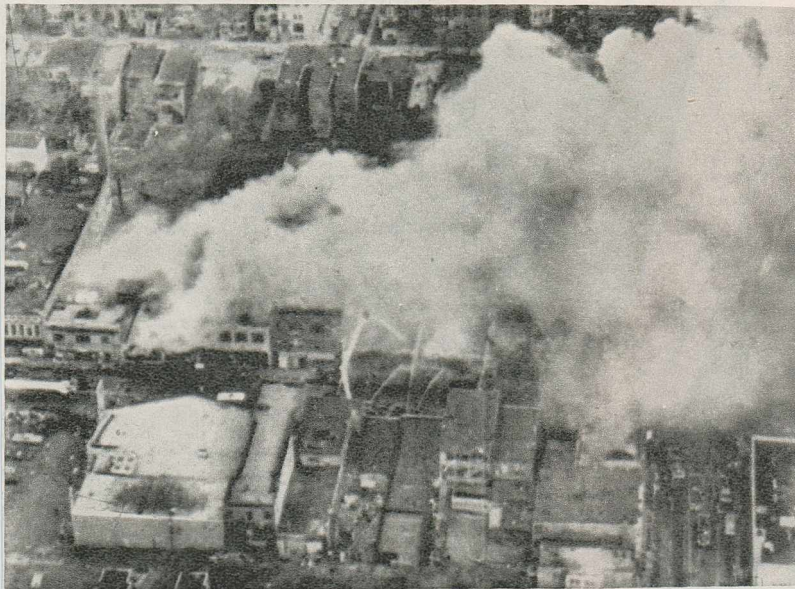
EXTERNE

POST-MORTEM

de Silviu BRUCAN

Asasinarea lui Martin Luther King ținea, pe cât se pare, la intimidarea mișcării populației de culoare pentru drepturi civile, printre ai cărei lideri de frunte se număra pastorul King. Acesta pregătea de altfel un nou marș pentru drepturi civile, care se anunța mai impunător decât cel organizat în urmă cu cinci ani la Washington — de cind datează fotografia-document ce-l înfățișează pe Martin Luther King salutind mulțimea, atunci, la începutul toamnei lui 1963. Dar glonțele ucigaș a dus la declanșarea unui nou val de tulburări rasiale, anticipind «vara fierbinte» prevăzută de mulți observatori ai vieții politice interne americane. Fotografii de jos înfățișează un aspect din Chicago, precum și soldați păzind sediul Congresului S.U.A. din Washington, după tulburările ce au avut loc în aceste orașe. Comentind asemenea imagini, cel mai mare săptăminal britanic, «News of the World», scria: «Nu, nu este Vietnam — este inima sîngerindă a Americii».

Asasinarea lui Martin Luther King a străfulgerat brusc problema rasială a societății americane, caracterul ei dramatic și exploziv. Gloanțele trase în orașul Memphis au făcut să răsună mai puternic ca oricind adevărul că Statele Unite au neglijat problema rasială din cauza războiului din Vietnam.

Tragicul asasinat al liderului populației de culoare s-a produs într-un moment de profundă criză a politicii americane. Un ziar occidental a grupat titlurile apărute în presa anglosaxonă în ultimele două săptămîni: «Statele dezunite» (Sunday Times), «O săptămîină catastrofală pentru Johnson» (Sunday Telegraph), «O țară nefericită» (Financial Times), «Coșmarul american» (International Herald Tribune), «În drum spre apartheid» (Economist). Impasul militar din Vietnam, șubrezenia poziției dolarului, rezistența încheagată în Senat împotriva unor noi trimiteri masive de trupe — reflectate politic în succesul senatorului McCarthy în alegerile preliminare din New Hampshire și în decizia de a candida la Robert Kennedy — au dus la anunțarea de către președintele Johnson a celor trei hotărîri indisolubile legate între ele: schimbarea generalului Westmoreland, comandantul trupelor americane în Vietnam, încetarea parțială a bombardamentelor împotriva R.D. Vietnam și renunțarea sa de a mai candida în alegerile prezidențiale. După cum se știe, guvernul Republicii Democratice Vietnam a decis să numească un reprezentant care să discute cu un reprezentant al S.U.A. încetarea necondiționată a bombardamentelor și a celorlalte acte de război ale S.U.A.

Acum, monstruoasa crimă rasistă, prin ecoul ei larg și încărcătura emoțională declanșată, a pus la ordinea zilei cu o forță extraordinară adevărul conținut în recentul raport Kerner că «nu există pentru S.U.A. o problemă cu o mai înaltă prioritate ca problema rasială». Acest raport, întocmit de o comisie prezidențială însărcinată să studieze cauzele violențelor răscoale care au făcut ravagii vara trecută în aproape 100 de orașe americane, a ajuns la concluzii cu adevărat dramatice. America se dezbină în două societăți — neagră și albă, separate și inegale — iată constatarea principală a acestui document de o mie de pagini. Răscoalele nu sînt cauzate de conspiratori — se scrie în raport — ci de un «amestec exploziv» de discriminare, sărăcie și concentrare a negrilor în cartiere insalubre (slums). «Rasismul alb» este principalul responsabil al acestui amestec exploziv. «Discriminarea și segregarea s-au infiltrat de mult în viața americană. Ele amenință acum viitorul fiecărui american».

Esența acestui raport, așa cum a definit-o Walter Lippmann, rezidă în aceea că «spune adevărul neplăcut că națiunea este condusă de o majoritate rasistă».

Însuși faptul că s-a ajuns să se folosească cuvinte atît de tari arată gravitatea și dimensiunea problemei. Într-adevăr, procesul de migrație sud-nord a dus la aglomerarea negrilor în marile metropole nordice, unde reprezintă în prezent o însemnată parte a populației: în New York — peste un milion și jumătate, în Chicago — un milion și jumătate, iar în Washington, capitala S.U.A. — aproape 60% din locuitori. Acest puih enorm și irezistibil a fost îngrămădit în cartiere închise și ferecat de măsuri municipale și de legi nescrise. În timpul verii, căldura în casele mizere din aceste ghetouri negre devine insuportabilă, iar cel mai mic incident este suficient pentru a declanșa tulburările. În ce privește sudul, acolo discriminarea și segregarea se manifestă fățiș și brutal, așa cum s-au petrecut lucrurile și în Memphis. Manifestațiile de protest și acțiunile violente care au izbucnit imediat

după aflarea știrii despre asasinarea lui Martin Luther King au cuprins Washingtonul, New Yorkul, Chicago, Detroit, Memphis și alte orașe, constituind — așa cum s-a exprimat presa americană — o repetiție în vederea «verii fierbinți». În unele din aceste orașe a fost nevoie să se aducă în sprijinul poliției trupe ale gărzii naționale, să se decreteze starea de asediu și să se intervină cu tancuri și automobile blindate. Zeci de morți, peste o mie de răniți, peste două mii de arestări — iată bilanțul acestor zile de furie și groază.

Constatînd că la rădăcina tulburărilor stă faptul că șomajul în rândurile negrilor este foarte ridicat, raportul Kerner recomandă crearea de două milioane de locuri de muncă în sectoare publice și particulare. Recunoscînd existența unei segregării de facto în orașele nordice, comisia prezidențială propune un plan de sporire a numărului școlilor din ghetouri și de ridicare a nivelului lor. Comisia mai recomandă un efort masiv pentru a se construi în timp de cinci ani, din fonduri federale, șase milioane de locuințe decente și pentru a se ridica veniturile familiilor negre peste minimul vital. Potrivit aprecierilor experților, realizarea acestui program cere o reorientare radicală a cheltuielilor bugetare ale administrației. Or, așa cum constată Walter Lippmann, concluzia comisiei, numită de președinte și avînd sarcina de a raporta președintelui, vine în contradicție cu faptul că «războiul din Vietnam are o prioritate cu mult mai înaltă în mintea și conștiința președintelui».

Omorul premeditat din Memphis a făcut să apară evident pentru toată lumea ceea ce susțin de mult o serie de oameni politici și comentatori americani, anume că «datorită neglijării rezultate din 25 ani de preocupare pentru intervenții străine, orașele noastre explodează în proteste violente împotriva injustiției sociale ce dăinuie de generații» (William Fulbright). Acest mesaj a fost atît de grăitor încît președintele Johnson a fost nevoit să anuleze proiectata călătorie în Hawaii pentru a se întîlni acolo cu conducătorii direcți ai războiului din Vietnam. Implicația vitală pe care o are mișcarea celor peste 20 de milioane de negri pentru politica externă a Statelor Unite a răbufnit astfel mai strigătoare ca oricînd. Laitmotivul administrației că America este destul de bogată pentru a face față atît războiului din Vietnam cît și războiului împotriva sărăciei și mizeriei ghetourilor negre din metropole nu va mai putea fi repetat după Memphis.

Este știut însă că adepții continuării politicii imperialiste intervenționiste au pus în ultima vreme accentul pe lașura represivă în tratarea problemei rasiale. Revista «Newsweek» a dezvăluit faptul că Pentagonul a pregătit stocuri mari de arme speciale pentru reprimarea singeroasă a tulburărilor rasiale, arme pe care le-a depozitat într-o serie de locuri secrete pentru a fi la îndemîna trupelor intruse pentru «antiguerila de oraș». Un imens arsenal — puști automate Stoner, gaze lacrimogene, chimicale care, imbroșcate pe străzi, le fac alunecoase ca gheața, elicoptere, tancuri de stradă etc. — se află în rezervă pentru «vara fierbinte 1968».

Raportul Kerner dă alarma în ce privește consecințele dezastruoase pe care le-ar avea o asemenea politică: «Violența pe scară largă, urmată de presiune albă, poate avea ca rezultat separarea celor două comunități în cadrul unui stat-garnizoană».

Oricum, lupta negrilor pentru egalitate și drepturi civile va accentua, într-o măsură și mai mare decît pînă acum, conflictul major dintre forțele sociale antagoniste ale societății americane.

PLĂCĂRA. Redacția: București, Piața Șciintei 1, Sectorul 1
Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Șciintei”.

- FORME MODERNE
- O CALITATE IREPROȘABILĂ
- UN FINISAJ PERFECT.

ACESTEA SÎNT CALITĂȚILE BINECUNOSCUTE ALE ARTICOLELOR OFERITE D
ÎNȚREPRINDEREA
„FLACĂRA ROȘIE“
BUCUREȘTI